

Október 31

Az a közhangulat, ami ezen a reggelen egész Budapestet a hatalmába kerítette a corvinisták között is megtette hatását. Felháborodást és óriási gyűlöletet váltottak ki azok a hírek, hogy az ÁVO-sok, még most, ma reggel is lövöldöznek az ablakokból és Nemzetőrökre vadásznak. Ennek a teljes mértékben megmagyarázható felháborodásnak és gyűlöletnek a gyökere azonban nagyon mélyre megy. Azt a felmérhetetlen terrort, amit az ÁVO gyakorolt a nemzet felett a forradalom kitöréséig még megbocsátották és elfelejtették volna a felkelők, hiszen ezt bizonyítják azok az események, amelyek a Rádiónál játszódtak le 23-án este és 24-én reggel. Annak ellenére, hogy nekünk sok halottunk és sebesültünk volt, a Rádió épületének az elfoglalása után a bentlévő ÁVO-soknak, (akiknek létszámát Gosztonyi egy helyen 300-350 főre, más helyen 5-600 főre teszi) szabad elvonulást adtak.⁴⁸ Még ha lett volna is valaki, aki bántani akarta volna őket, sokan voltak, akik megakadályozták bántalmazásukat. Nemcsak a katonáknak, hanem a tiszteknek sem lett bajuk, pedig ők voltak a forradalom kirobbanásának okozói azzal, hogy belelöttek a fegyvertelen tömegbe. A hír azonban terjedt és nemcsak Budapest lakossága, hanem az egész ország lelkében nőtt a gyűlölet az ÁVO iránt. Október 25-én a Parlament előtti téren az úgszintén fegyvertelen tömegbe gépfegyverekből és géppisztolyokból adtak le hosszú sorozatokat, ahol több mint kétszáz halálos és Isten tudja mennyi sebesült áldozatot hagytak a tér kövezetén. A Földművelésügyi Minisztérium tetejéről kezdték a tüzelést, majd a többi épület tetejéről is megszólaltak az ÁVO-s fegyverek. Ma sem lehet tudni, hogy ki adott, ha egyáltalán adott valaki tűzparancsot a tömegmészárlásra. Tény azonban, hogy ezzel a provokációval, még jobban nőtt az ÁVO elleni gyűlölet.

15. kép.

A mosonmagyaróvári tömegmészárlás fiatal áldozatainak egy része. Ezekről hallgat a kommunista propaganda.

Másnap, október 26-án Mosonmagyaróváron Dudás százados parancsára nyitottak tüzet a fegyvertelen tömegre. Dudás, Vági százados, Gyenes és Stefko hadnagyok és a gépfegyvereket kezelő ÁVO-s hóhérok embertelen támadása 85 halottat, 50 súlyos sebesültet és vagy 100 könnyebb sebesültet eredményezett. A tömeggyilkosok parancsnoka később feleségével és gyermekével Cseh-szlovákiába szökött és soha senki nem vonta felelősségre tette-ért.⁴⁹ (15. kép)

48. Gosztonyi Péter, A magyar forradalom története, 81. 1

Új Látóhatár, 1964 III.-IV. 123. 4

49. Méray Tibor, That Day in Budapest, 350, 2

Miskolcon, ahol az úgyszintén fegyvertelen tömeg az ötven forradalmi elvet valló diák kiszabadítását követelte, az ÁVO-s kézigránatok és gépfegyverek parasztok és asszonyok tucatját mészárolták le.⁵⁰

Az ÁVO-sok egyre mélyebben ásták a saját sírjukat. Egyik provokációt a másik után követték el az országszerte véghezvitt tömegmészárlásokkal, de nekünk vigyáznunk kellett a „forradalom tisztaságára!” Előző nap október 30-án a Köztársaság téren történt események azonban kicsordították a már színültig telt poharat. Az ÁVO-sok sorozatos provokációja természetesen váltotta ki a reakciót és a feldühödött tömeg visszaütött. A véres reakcióról az agy mosott világsajtó felháborodással emlékezik meg még ma is, ugyanakkor a sorozatos agressziót — ami kiváltotta ezt a reakciót — igyekeznek elhallgatni. A Köztársaságtéri ÁVO-s gyilkosok kivégzésének fényképei bejárták a világsajtót. Arról azonban, hogy azt mi előzte meg, nem beszélnek, pedig erről a témáról is lehetne könyveket írni. Kádár János Magyarországon és Nyugaton élő ügynökei azonban, ezeket a provokációkat rendkívüli ügyességgel tudják meg nem törtéنتé tenni. A tényeken azonban ez semmit sem változtat. A végeredmény a fontos. A végeredmény pedig az, hogy 1956 október 23 és november 4-e között egész Magyarország területén a „népítéletek” során elhaltak száma csupán 31 főre tehető! Ezekből 18 Budapesten, 7 Miskolcon, 3 Mosonmagyaróváron és 3 Ózdon lett végrehajtva.⁵¹ A forradalom megtartotta tisztaságát, de ez a humanitás nem tapasztalható a másik oldalon. A forradalom vérbefojtása után azok az ÁVO-sok végezték a legnagyobb bosszúhadjáratot, akiknek a biztonságát a forradalom garantálta. Ezrével börtönözték be és százával akasztották fel a legjobb magyar hazafiakat és még a fiatalokúaknak sem kegyelmeztek. Őszintén be kell valljam, hogy még ma is bánt a lelkiismeret amiért a forradalom tisztasága érdekében védtem a gyilkosokat a népítéletektől. Mindig arra hivatkoztam, hogy a bűnösök úgy sem kerülhetik el sorsukat, mert a forradalom győzelme után, amikor a rend helyreáll, a bíróságok előtt kell majd felelniük tetteikért. Hittem a forradalom győzelmében, ezért tiltakoztam és harcoltam a népítéletek ellen.

A forradalom győzelmébe vetett hit, megvolt a Pesti Srácokban is. Hiszen ezért fogtak fegyvert, ezért kockáztatták fiatal életüket az oroszok és az ÁVO-sok elleni harcokban, mert hitték, hogy ha súlyos véráldozatok árán is, de kivívjuk hazánk szabadságát. Aki-

ben nem volt meg ez a hit, az nem is jött közénk akkor, amikor fegyverek dörögtek Budapest utcáin. Mi, akik harcoltunk, el voltunk készülve, hogy feláldozzuk életünket, mert a célt, a magyar nemzet szabadságát és függetlenségét mindennél többre értékeltük. Sok bajtársat megsirattunk, akik ott estek el mellettünk és akiknek helyébe újak jöttek, hogy ők is önszántukból feláldozzák a hazáért életüket. Itt, ezekben a harcokban váltunk sokkal többé, mint bajtársak, testvérekké akiket a kiömlött vér keresztelt meg. Olyan testvérek lettünk, hogy ez a vérkereszttség az életben maradtakat életük végéig elkíséri. Nem számított semmit a politikai felfogás, az erkölcsi színvonal vagy a vallás. A Corvin közben is sokról tudtuk, hogy kommunista párttagsági könyvvel a zsebükben harcoltak az oroszok és az ÁVO ellen. Azt is tudtuk, hogy azok mellett akik politikai okokból kerültek börtönbe, köztörvényesek is vannak közöttünk. Ezek az emberek itt váltak hazafiakká és hőökké! Orvosok és cigányok tegezték egymást és ez természetes volt, azért mert többek voltunk, mint bajtársak. Testvérek voltunk! Így is éreztünk egymás iránt. Megbízunk egymásban és senki sem vitatta, hogy valamennyiünk célja ugyanaz. Végre kivívni hazánk szabadságát!

Még áruló is volt közöttünk! Az egyik szakaszparancsnok helyettes, aki a legjobban tüzelte a fiúkat az ÁVO-sok ellen, lincselésre uszította a corvinistákat. Mint az 1957 februárjában kiderült, Renner Péter ÁVH-s hadnagy volt. A Lakihegyi Rádiózavaró Állomásnál szolgált. November 4-e utáni tetteit akkor tudtuk meg, amikor elvtársai már ismét a keblükön ölelgették őt.

Réggel a corvinisták el akartak menni, hogy összeszedjék az ÁVH-sokat. A hangulat olyan volt, hogy kivégzésekre is adott eshetőséget, amit minden körülmények között el akartam kerülni. Összehívtam a Kisfaludy közben a fiúkat, felálltam egy zsákmányolt páncélautó sárhányójára és elkezdtem beszélni. Hivatkoztam a forradalom tisztaságára, hogy majd a bíróságok felelőségre vonják őket és bűneikért úgymint megfizetnek, de minden szavam falrahányt borsó volt. Kócost és a többit hozták fel, akiket az ablakokban megbúvó orvlövészek terítették le. Ennek akartak végetvetni. Fél órán keresztül szinte ordítottam, ami azt eredményezte, hogy teljesen berekedtem és alig bírtam beszélni. Azzal vettem véget az egésznek, hogy a jelenlévő Erdősnek és Szabónak azt mondtam:

50. Méray Tibor, *That Day in Budapest*, 350, 3

— Mindenki, aki akar elmehet. Azoktól azonban akik a mai nap folyamán engedély nélkül elhagyják a Corvin közt, az őrség vegye el a fegyvert és Nemzetőr igazolványt. Ide pedig vissza ne jöjjenek, mert nincs szükségünk közönséges gyilkosokra. Azt azonban jobb, ha most megtudják, tetteikért nekik is felelni kell majd a bíróság előtt. Nemcsak gyilkossággal hanem forradalmunk hírnevének bemocskolásával is vádolva lesznek! A félreértések elkerülése végett azonban kijelentem, hogy nem az ÁVO-sokat védem, hanem szent ügyünk tisztaságát. Az ÁVO-sok úgyis megkapják büntetésüket, rólunk azonban az Isten sem mossa le a gyilkos nevet. Ezekután mindenki azt teszi amit a józan esze és a lelkiismerete diktál. Ezzel befejeztem a beszédet. (16. kép)

Az egyik ott lévő és a törzshöz tartozó bajtárssal közöltem, értesítse azt a tíz embert akiket megnevezek. Kértem, hogy sürgősen jöjjenek az irodába, mert beszélni akarok velük. Néhány perc múlva egy csoportban jöttek. Ezekről a felkelőkről tudtam, hogy különböző okok miatt megjárták a börtönöket. Elmondtam nekik, hogy a börtönök még most is csak részben lettek kinyitva, de nagyon sokan vannak még mindig a rácsok mögött. Megkértem őket, hogy járják végig a börtönöket, szabadítsák ki az összes politikai foglyot és szűrjék meg a köztörvényesek közül azokat, akiknek szabad utat engednek. Elmondtam nekik azt is, hogy őket tartom ennek a feladatnak a megoldására a legalkalmasabbnak, mert ők ismerik legjobban a börtön viszonyokat, hiszen valamikor ők is ott voltak. Ennek a feladatnak a végrehajtása után pedig mindegyik vegyen maga mellé két géppisztolyost, menjenek szét a fővárosba és vigyázzanak a közbiztonságra. Akadályozzanak meg minden fosztogatást, gyűjtogatást és lincselést. Ha ilyesmivel találkoznak, a bűnösöket tartóztassák le és kísérik be a rendőrfőkapitányságra. Megkértem őket, hogy valóban felelősségük teljes tudatában őrkdjenek Budapest közbiztonsága felett.

Készülöm kellett a Kilián laktanyába, a forradalmi csoportok parancsnokainak és a munkástanácsok küldötteinek nagygyűlésére. Olyan kedvvel mentem oda, mint ahogy a kecske megy a vágóhídra, de már nem volt más megoldás, ott kellett lennem. Előző este jó későn Ödön bátyám a Deák térről hívott, ahova aznap reggel átköltözött. Azt mondta, hogy ma délelőtt 11 órára van meghirdetve a nagygyűlés a Kiliánban. Hiába szólt Király Bélának, hogy a Corvinisták nem mennek oda, Király Béla nagyon erőlteti a mi megjelenésünket. Teljesen egyetértettem Ödönnel, Dokival,

16. kép.
Nem az ÁVO-sokat védtem,
hanem forradalmunk tiszta-
ságát.

Erdőssel és Szabóval, amikor úgy döntöttünk, hogy ezt a gyűlést bojkotáljuk. Ennek az egyedüli oka Maléter volt, akivel semmilyen kapcsolatot nem akartunk. Árulókkal és olyan emberekkel, akiktől halottaink vannak, a munkaszolgálatos fegyvernem parancsnokával, aki még 29-én délután is azt tanácsolta nekünk, hogy tegyük le a fegyvert, nekünk nincs most mit tárgyalni. Majd a bírósági tárgyaláson ott leszünk, amikor a vádat emeljük ellene. Mondtam Ödönnek, hogy nem megyünk, ha nem változtatják meg a gyűlés helyét. Nekünk a Kiliánban nincs semmi keresnivalónk.

Néhány perccel később azonban Zsuzsa hívott a telefonhoz, Király Béla a Nemzetőrség Főparancsnoka akart velem beszélni. Király Bélának félórai kérés után engedtem, miután biztosított arról, hogy Maléter bíróság előtti felelősségrevonásának semmi köze nincs ehhez a gyűléshez. Ő állítólag akkor tudta meg, hogy milyen a viszony közöttünk, amikor a futárok már széthordták a meghívókat. Most már nem lehet a nagygyűlés helyét megváltoztatni, mert túl késő lenne. Most egységre van szükség és a corvinistáknak jelenléte nélkül nemcsak ez a nagygyűlés eshet szét, hanem a forradalom résztvevőit is megoszthatja, aminek beláthatatlan következményei lehetnek. Király Béla eszembe juttatta, hogy az oroszok még csak Budapestről vonultak ki és a forradalom végleges győzelme azon múlik, hogy milyen egységet tudunk most felmutatni.⁵²

Miután Király Béla megígérte, hogy beszél Maléterrel és figyelmezteti, én is ígéretet tettem, hogy a Corvin köz néhány parancsnokával elmegyünk a nagygyűlésre. Beláttam, hogy ennek a gyűlésnek a corvinisták általi bojkotálása a forradalom erőinek a gyengítését jelentené, mit a néphadsereg szovjet-barát vezetői, az ÁVO-sok és bizonyára az oroszok is, akiknek megfigyelői úgy sejtettem ott lesznek, még félremagyarázhatnak. Tehát főleg ezért engedtem Király Béla kérésének.⁵³

Délelőtt 11 órakor Dokival, Erdőssel és Szabóval átmentünk a Kiliánba. A díszteremben már vagy háromszáz ember ült, akiket nem ismertem, de gondoltam, hogy ők a forradalmi csoportok vezetői és a munkástanácsok kiküldöttjei. Ödön, Ernő és Bandi bátyáimat is ott láttam, ők már előbb megérkeztek. Az ajtónál Király Béla fogadott bennünket, akit most ismertem meg személyesen. Megkért, hogy üljek mellette az elnöki asztalnál. Odavezetett és leültünk. Az első három szék üres volt, ő a másodikra, én a harmadikra ültem. Tőlem balra Kopácsi Sándor rendőrez-

redes, Kovács István, Váradi Gyula és Horváth vezérőrnagyok ültek.⁵⁴ Kölcsönösen bemutatkoztunk. Maléter még nem volt a teremben és a gyűlés még nem kezdődött meg. Király Bélával és Kopácsival beszélgettünk egy ideig, aztán megkértem Királyt, hogy kezdjük meg a gyűlést, mert nekem rengeteg dolgom van a Corvinban. Ő azonban Maléterre várt, mint házigazdára. Néhány perc múlva megérkezett Maléter és Király Béla másik oldalán megállva beszélni kezdett. Hogy mit mondott, nem emlékszem, mert oda sem figyeltem. Megkérdeztem Király Bélától, hogy ezt ígérte nekem telefonon? Ő szabadkozott, hogy nem találta Malétert és azért nem tudott vele beszélni. Azonban ő a házigazda, tehát hagyjam, hogy beszélje ki magát.

Egy katona jött be ekkor és Malétert a telefonhoz hívta. Király Béla felállt és átvette a szót, de mielőtt belekezdhetett volna a mondanivalójába, valaki felállt egy székre és azt kiáltotta, hogy:

— Éljen Maléter ezredes, Budapest hőse!

Amikor ezt meghallottam, s az utána felcsattanó tapsot, vége lett az önuralmamnak és szót kértem. Király Béla tudhatta, hogy mi következik, mert azt mondta, hogy várjak. Nem várok! Most kérek szót! — kiáltottam. Felálltam és beszélni kezdtem Király Béla nem ellenkezett tovább.⁵⁵

— Bajtársak! Megkérek mindenkit, hogy maradjatok csendben mert nem tudok kiabálni. Amint láthatjátok, nagyon be vagyok rekedve. Azt viszont, amit el akarok mondani nektek szeretném, hogy valamennyien halljátok, mert nagyon fontos.

Valaki közületek azt kiáltotta, hogy éljen Maléter ezredes, Budapest hőse! Remélem, hogy az illető nem ÁVO-s, csak rosszul van tájékoztatva, ugyanis Maléter ezredest az eddigi tettei után csakis az ÁVO-sok és az oroszok tarthatják hősnak. Október 25-én jött a Kiliánba és azonnal megkezdte a harcot ellenünk. Helyetese Szabó százados és több tisztje a mi golyóntól esett el és nekünk is súlyos veszteségeink voltak tőle,⁵⁶ és a parancsnoksága alatt működő katonák, vagy ÁVO-sok golyóitól. 26-án a laktanya Körúti részét megszálló corvinistáknak elfogyott a lőszerük és 30-án lejöttek az emeletről, hogy átjöjjenek a Corvinba utánpótlá-

51. Gosztonyi Péter, A magyar forradalom története, 202, 2

52. Király Béla, Az első háború szoc. országok között, 39, 3

53. Király Béla, Az első háború szoc. országok között, 40, 1

54. Gosztonyi Péter, Magyar Honvéd, 1956, nov. 2

55. Király Béla, Az első háború szoc. országok között, 40, 2

sért. A főkapun akartak kimenni, mert ott a legrövidebb az út a Corvinba, s ami mint tudjátok az Üllői út másik oldalán van. Mielőtt azonban a kapuhoz értek volna, az udvart körülvevő oszlopos folyosón, az oszlopok mögött megbújva, Maléter ezredes és az emberei várták ezt a 30 srácot, felhúzott géppisztolyokkal. Körülfogták őket és Maléter ezredes felszólította a fiúkat, hogy dobálják rakásra fegyvereiket az egyik oszlop mellé. A felkelők megtagadták ezt a parancsot és mondták, hogy lőszerért mennek át a Corvinba, fegyvereiktől nem válnak meg. Erre Maléter ezredes a kezében levő felhúzott pisztollyal kettőt a bajtársak közül agyonlőtt! Majd megkérdezte a többieket, hogy folytassa-e agyonlövésüket, vagy lerakják fegyvereiket? A forradalmároknak a 15-20 rájuk szegzett géppisztoly láttán, nem volt mit tenniük. Lőszerük nem volt, így lerakták fegyvereiket az oszlop mellé. Maléter ezredes ekkor az egyik katonájával kinyitatta a nagykaput és kidobatta a legnagyobb tűzharcba a 28 fegyvertelent az Üllői útra. Amire átszaladtak a Corvinba, az út másik oldalára, csak 21 ért át. Hét elesett. Ha ezek a fiúk a ti bajtársaitok lettek volna, akkor is Budapest hőisének neveznétek Maléter ezredest?

Folytatni akartam, hogy elmondjam a 27-én este Ödönnek, és 28-án reggel nekem adott tanácsait, de láttam, hogy Maléter visszajött a terembe. Állva maradt Király Béla másik oldalán.

— Bajtársak, nem a háta mögött akarok beszélni Maléter bűneiről és ezért elismétlem azt amit elmondtam. Most, hogy itt van, talán válaszolni is tud nektek, hogy miért követte el ezeket a bűnöket, amelyekért a rend helyreállítása után bíróság előtt kell felelnie.

Maléter válasza rövid volt. Igen, igaz, hogy megpofoztam két kölyköt. Nem tagadom. Azonban kijelentem, hogy ezután is megpofozok mindenkit, akinek aranyórát és ékszeret találok a zsebében. Nem azért harcoltunk a forradalom alatt, hogy ezek a rablók bemocskolhassák a forradalom tisztaságát. A forradalom győzött és nekünk előre, nem hátra kell nézni. A közöttünk lévő nézeteltérésekre lesz idő akkor is, amikor a szovjet csapatok elhagyták Magyarországot. Addig viszont egységre van szükség. Bajusszal és a corvinistákkal mi igazi fegyvertársak, bajtársak vagyunk és a forradalom érdekében el kell nézzük egymásnak hibáit, meg kell hogy bocsássunk egymásnak. Aki nem ezt teszi, az árulója a forradalmunknak. Közöttünk azonban a bajtársiasság és a barátság szelleme uralkodik, amelyet semmi sem lesz képes megszakítani.

Átnyúlt Király Béla feje fölött, bal kezével elkapta a nyakam és mielőtt védekezni tudtam volna magához húzott és megcsókolta.⁵⁶

Kitört a tapsvihár. Kiabálásokat lehetett hallani a terem minden részéből: „Nem akarunk Maléterrel együtt működni! Maléter gyilkos, árulója forradalmunknak. Nincs helye közöttünk!”

Lecsatoltam derékszíjам a pisztollyal és az asztalra dobtam. Intettem a kiabáló bajtársaknak, hogy csendesedjenek le, mert beszélni akarok. Lassan, de helyreállt a rend és a következőket mondtam:

— Bajtársak! Az elmúlt néhány nap kemény harcokat és óriási veszteségeket követelt Budapest ifjúságától, hogy nemzetünk szabadságát végre kivívjuk. A corvinisták ezekben a harcokban éppen úgy helyt álltak, mint a Széna tériek, Baross tériek, vagy a Tűzoltó utcai társaik. Közöttünk megvan a bajtársiasság és a barátság szelleme, hiszen ugyanazért a célért, ugyanazzal az ellenséggel harcoltunk. A harcok folyamán megebesült és elesett bajtársaink kiömlött vére azonban kötelez bennünket, hogy azokat az eszméket, amelyekért ők az életüket áldozták, mi meg is védjük. Az, aki lőtt bennünket a forradalom legnehezebb napjaiban, akár orosz, akár ÁVO-s, akár magyar katona volt, — azt ellenségnek tekintjük. Egy olyan embert, akitől nekünk halottaink vannak, nem vagyok hajlandó most, a forradalom győzelme után, mint bajtársat elismerni. És ha ti, a forradalom vezetői, még ezek után is Malétert a forradalom hőisének tartjátok, akkor én befejeztem a forradalmat. Nekem nincs helyem közöttetek.

Tudomásom van arról, hogy ennek a nagygyűlésnek az volt a célja, hogy Malétert kikiáltssuk Honvédelmi Miniszternek, Király Bélát pedig megerősítsük a Nemzetőrség főparancsnoki beosztásában. Malétert, úgyhiszem bemutattam, már Király Béláról csak annyit mondok, hogy 28-án jött ki a kórházból ahol a forradalom napjait töltötte. Nem régen szabadult a börtönből, ahova még Rákosiék tették, miután először halálra ítélték. Ellene

56. Gosztonyi Péter. Kilián napló, Szemle. 1960, 3 44, 6-45, 4

„Szabó a százados és társai ezek lefegyverzését is megkísérelték, de ez a csoport, már fegyverrel válaszolt. Szabó azonnal összeesett, társai pedig sietve húzódtak fedezékbe. ... Amire leértem a harmadik emeletről, az egészségügyiek Kollman főhadnagyot hozták. Géppisztoly sorozat érte a fejét: menthetetlen volt. Kegyetlennek tűnt, de senki sem sajnálta: maga kereste vesztét...”

57. Király Béla. Az első háború szoc. országok között, 50, 2
Molnár János, Századok, 1154, c

a corvinistáknak nincs kifogásuk, mert tőle nincsenek halottaink. Kinevezése ellen sem emelnek kifogást a corvinisták és elfogadják Nagy Imre döntését, mely szerint ő lesz a Nemzetőrség főparancsnoka. Azonban, ha Malétert ezen a gyűlésen bárminek is megválasztják, vagy kikiáltják, azt hazaárulásnak minősítem, és ennek én nem akarok részese lenni.

Király Béla vette át a szót. Röviden ismertette a nagygyűléssel, hogy megalakult a Forradalmi Karhatalmi Bizottság, melynek a tagjait megválasztották, ő az elnöke, Kopácsi Sándor rendőrezre- des az alelnöke, Pongrátz Ödön, Csáti Tamás, Oláh Vilmos és még egy szabadságharcos a tagjai. Felolvasta Nagy Imre nyilatkozatát, melynek a szövege a következő volt:

„A forradalmi harcokban résztvevő egységek megbizottaiból, a Honvédség és Rendőrség képviselőiből a megalakulás alatt álló munkás és ifjúsági fegyveres egységek képviselőiből alakuló Forradalmi Karhatalmi Bizottság előkészítő bizottságának a mai napon történt megalakulását a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa nevében tudomásul veszem és megerősítem. A Forradalmi Karhatalmi Bizottság szervezze meg a forradalmi harcokban résztvevő egységek, a Honvédség és Rendőrség, a Munkás és ifjúsági oszta- gokból alakuló új karhatalmat. Ennek segítségével is teremtsen meg hazánk belső békéjének helyreállítását és az október 28-án és 30-án elhangzott kormányprogramok végrehajtásának felté- teleit.

A Forradalmi Karhatalmi Bizottság az Általános titkos választásokkal létrehozott új kormány hivatalbalépéséig működjék.

Nagy Imre, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának Elnöke.⁵⁸

Ezzel a nagygyűlés véget ért.⁵⁹ Mégis másnap, november 1-én a Magyar Honvédban, a magyar Honvédség lapjában, „A szabad- ságharcos csoportok Nemzetőrséggé alakulnak” „Nagygyűlés a Kiliánban” címmel olyan cikk jelent meg,⁶⁰ amely kiforgatja a gyűlés lényegét, elhallgatja legfontosabb részeit és az igazságnak pontosan az ellenkezőjét tudatja a közönséggel. Ennek a cikknek a szelleme maradt meg mind a mai napig, úgy az otthoni, mint a nyugaton kiadott és Maléterrel foglalkozó munkákban. „A lak- tanya szabadságharcosai itt, ezen a környéken karöltve harcol- nak a Corvin köz fiataljaival a támadó szovjet páncélosok ellen”. „Az elnökségben ott ült Maléter Pál ezredes a laktanya harcának

vezetője, Pongrátz bajtárs, a Corvin köz parancsnoka,” stb. A té- nyek micsoda arcátlan meghamisítása!

A szabadságharcos csapatok nemzetőrséggé alakulnak

Nagygyűlés a „Kilián”-ban

A hajnal lázas készülődésben ta-
láha az Úllői út és Nagykörút sar-
kán, a Nyugati pályaudvarról és a
többi budapesti nagyüzemek fegyve-
res forradalmi bizottságaitól. Az
egyetemekről és a fiatalok a Széna-
teret, Corvin köz, Tompa utcai, bar-
rikádokról. Az elnökségben ott ül-
Maléter Pál ezredes bajtársa, a lak-
tanya harcának vezetője, Pongrátz
Bajtárs, a Corvin köz parancsnoka,
Kopácsi rendőrezre- des bajtársa és a
HM Forradalmi Bizottsága részéről
Kovács István vezérőrnagy, Vasvári
vezérőrnagy és Hóváth vezérőrnagy
bajtársak, akik között egy őszhajú
markánsarcú férfi foglal helyet:
Király Béla, aki az elmúlt este-
ket Rakosi börtönében töltötte.

A bizottsági ülés a Szózat hang-
jaival kezdődött, majd Maléter ez-
redes rövid bevezetője után Király
Béla emelkedett az állásra. Ismerlette,
hogy

az elmúlt éjszaka a kormányval
egyetemben kidolgozták az or-
szág új fegyveres testületének
szervezeti szabályzatát, amely a
rendőrség és a honvédség mel-
lett rendfenntartó szerepet tölt
majd be. Neve: Nemzetőrség.
Tagjai a harcokban részt vett
munkások, egyetemi ifjak és az
üzemi őrségek tagjaiból állnak.
Ennek érdekében meg kell alakítani
a Forradalmi Karhatalmi Bizottsá-

git, amely a honvédség, a rendőrség
és az új Nemzetőrség felett a leg-
jobb szervezési és irányítási munkát el-
végzi. A Nemzetőrség legfőbb fel-
adatai: 1. A helyi biztonság megte-
rítése. 2. A megmunkált arányok
teremtése. 3. Halkodás megszűntetése
rend helyreállításában. Király baj-
társ ezután ismertette az új fegyve-
res testület jelvény-tervezését és
javaslatot tett a formájára kerde-
sében.

A beszámolóit élénk várt követte,
amelyet néha-néha zavart meg, hogy
egy-egy parancsnokot Ionius hírek
és sürgős lennének miatt kihívták
a terembe. A több mint háromórás
ülés olyan határozatot hozott, amely
kimondotta, hogy november 1-től
fogva a szabadságharcos csapatok
nemzetőr zászlóaljakká alakulnak át.
Meggyeztek abban is, hogy

a Nemzetőrség addig áll fenn és
működik, amíg a szovjet csapa-
tok el nem hagyják hazánk
földjét és a teljes rend helyre
nem áll.

A Himnusz hangja mellett fogadták
meg itt, a Kilián laktanya termében
az összegyűlt parancsnokok és kul-
dotiek, hogy épp olyan hősiessen har-
coljanak tovább a demokratikus for-
radalom győzelmének biztosításáért,
mint ahogy helytálltak az elmúlt
hétén Budapest barrikádjain.

Gosztonyi Péter alhadnagy

A Corvin és a Kilián összekötését azóta Gosztonyi Péter al-
hadnagytól, aki ezt a cikket írta és a hazai kiadványokból, más
írók és történészek is átvették. Sőt, Gosztonyi Péter 1981-ben
megjelent, a A magyar forradalom története című könyvében is
így ír. Most már nem mint alhadnagy, hanem mint történész. A
Maléter kérdéstől eltekintve könyve jó és sok olyan adatot tar-
talmaz, amit én is idézek. A baj ott van, hogy ő is, és mindazok
akik a magyar forradalommal foglalkoztak idáig, könyveket és
tanulmányokat írtak úgy Magyarországon, mint az emigrációban,
azt az elméletet vallják, hogy „a történelmet a történészek csinál-
ják”. Ez jogot ad nekik arra, hogy kiforgassák az igazságot és el-
hallgassák a lényegét úgy, ahogy azt politikai érdekük, vagy vi-
lágszemléletük megkívánja. Milyen érdekeket képviselnek ezek az

58. Király Béla. Az első háború szoc. országok között, 29. 3

59. Király Béla. Az első háború szoc. országok között, 41. 1

60. Gosztonyi Péter, Magyar Honvéd, 1956. nov. 1. első oldal

írók és történészek? Biztos, hogy nem a Pesti Srácokét, akiknek, katonai és politikai elméletét három rövid szó fejez ki a legjobban: **MINDENT A HAZÁÉRT.**

A Kilián laktanyában történtek után csupán néhány óra telt el, amikor a rádióban elhangzott a következő fontos közlemény:

„A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Tóth Lajost, a Honvédelmi miniszter első helyettesét és a Honvéd vezérkar főnökét e tisztségei alól felmentette. Egyben Maléter Pált a Honvédelmi miniszter első helyettesévé és Kovács Istvánt a Honvéd vezérkar főnökévé kinevezte. A magyar Népköztársaság Minisztertanácsa Király Béla vezérőrnagyot a főváros katonai parancsnokává kinevezte.”⁶¹

Elképzeltető, hogy miként ért bennünket ez a kinevezés! A forradalom Honvédelmi miniszterhelyettesének, majd november másodikán délután miniszterének egy olyan orosz barát, kommunista ezredes neveztek ki, aki a forradalom alatt lőtt és lövetett ránk, akitől több tucat halottunk volt, de az oroszokra soha egyetlen lövést le nem adott, és ilyen parancsot soha senkinek nem adott. Az orosz páncélos temetőt, amit az Üllői úton és a Körúton november első napjaiban mindenki láthatott, hiába csinálták a corvinisták. Azzal, hogy a Corvint és a Kiliánt egy kalap alá vették, az egész környéken történt harcok eredményét „Maléter ezredesnek, a Kilián laktanya hőséne” ajándékozták beépített elvtársai. Akik ha lőttek is a harcok alatt, bennünket lőttek! Azonban óriási propagandát csináltak neki, amit az újságokon kívül, a Rádió is közvetített. Íme:

Október 31 déli 12 óra. „Nagy Károly tegnap a forradalom egyik erődjében, a Kilián György laktanyában forgatott” filmet. A Corvin köz nekik nem létezik és a Kiliánnak tulajdonítják az összes hadi tettet.⁶²

Október 31. de. 10.55: „Most ismertetjük a Magyar Népköztársaság Forradalmi Honvédelmi Bizottmányának tagjait. Király Béla, Maléter Pál Ezredes, a Kilián György laktanya fegyveres ifjúságának parancsnoka” stb. Király Bélának, még csak a rendfokozatát sem mondták be. Azt is elhallgatták, hogy kit lőtt a Maléter parancsnoksága alatt harcoló „fegyveres ifjúság”.⁶³

Október 30. este 20.03: „A rommá lőtt Kilián György laktanyára gondoltunk, mert erről biztosan tudtuk, hogy szabadságunk egyik fellegvára volt és a többi ismeretlen erődre, amelyekben igazi hősök harcoltak”. Ezt Molnár Aurél írta.⁶⁴

Október 28. este 20.28: „Meggzúnt a harc a Kilián György laktanya és a ... Körül. Az utóbbiaknak sok segítséget nyújtott az a rádiónyilatkozat, amelyet a Kilián laktanyából jött parlamenterek tettek és amelyben fegyverletételre szólították fel tolmácsolva kormányunk biztos garanciáját az amesztiára.” Tehát október 28-án este a Rádió nemcsak a Corvin körüli harcok eredményét ajándékozta a Kiliánnak, hanem a parlamentereit is. A Corvin nevét be sem olvasták a rádióban, illetve úgy látszik, hogy azt le-törölték a szalagról. Vajon, ki más tehetett volna ilyet, mint beépített ügynökök?⁶⁵

Október 30. este 22.43: „A fegyveres felkelők felhívása az ország népéhez!... A harcok befejezése, a szovjet hadsereg kivonulásának megkezdése után Kádár elvtárs és Münnich elvtárs összeült a forradalmi ifjúság fegyveres egységeinek parancsnokaival. Majd három órás megbeszélés után elhatározták, illetve megalakították a IX. kerületi Kilián laktanya, Tompa utca, Corvin köz, Tűzoltó utca és Berencei utca, egyszóval a VII. és IX. kerületi harc-osokból összetevődött fiatalok nevében a IX. kerületi Forradalmi Ifjúsági Bizottságot.” stb...

Előszór: „Kádár elvtárs és Münnich elvtárs” velünk soha nem ült össze.

Másodsor: Erről a felhívásról az „ország népéhez” mi, a corvinisták nem tudtunk semmit, mégkevésbé egy ilyen bizottság megalakításáról. Természetes, hogy ebbe nem is mentünk volna bele, amit „Kádár elvtárs és Münnich elvtárs” tudhattak és ezért úgy látszik, ők döntöttek a mi nevünkben.

Harmadsor: A kilenc aláírás között a corvinistákra utal ugyan a „Gergely testvérek” kifejezés. Úgy látszik, hogy a Pongrátz nevet nem akarták használni!? Az aláírások viszont így fejeződtek be: „Maléter ezredes elvtárs, Csiba százados elvtárs a VIII. és a IX. kerületi fegyveres csoportok parancsnokai, képviselői, valamint a lakosság képviselői.”⁶⁶

Itt nemcsak „Maléter ezredes elvtársnak”, hanem „Kádár elvtársnak és Münnich elvtársnak” is propagandát csinálnak a beépí-

61. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében. 216, 17 h

62. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében. 214, 1 h

63. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében. 212, 6 h

64. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében. 104, 5 h

65. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében. 182, 2 h

66. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében. 186, 1 h

tett ügynökök. Tudjuk, hogy ők ketten adták el az általunk kivított szabadságot november 2-án.

Hollós Ervin is összeköti a Kiliánt a Corvinnal: „Megállapodtak a Kilián laktanya és a Corvin köz parancsnokaival, hogy együtt fognak fellépni és biztosítják egymást. Ők maguk harcászati feladatukat a Kilián laktanya és a Corvin köz oldal-biztosításában látták.⁶⁷

„Az „Igazság” riportere beszélgetést folytat Maléter Pál ezredessel, A Kilián hős parancsnokával.”⁶⁸

A corvinisták november 1-én felhívást adtak ki, melyet délelőtt 10.08 perckor a Rádióban is felolvastak:

„—Magyarok! Mi, a Corvin köz ifjú szabadságharcosai eddig harcoltunk, nem beszéltünk. Most, hogy végre megszólalhatunk, első nagyon komoly szavaink minden magyar testvérhez, hogy a legteljesebb rendet mindenhol őrizzük meg, vagy pedig ahol szükség, minél előbb állítsuk helyre. Így nem szolgáltathatunk ürügyet az oroszoknak arra, hogy rendfenntartás címén továbbra is az országban maradhassanak. Ma a rend megőrzése a legfontosabb nemzeti feladat amelynek minden más szempontot, pártérdeket alá kell rendelni. A rendbontás ma hazaárulás. Kérünk mindenkit, hallgasson ránk, ne kelljen azt mondanunk, hogy ifjú bajtársaink vére hiába folyt.⁶⁹

Még aznap délután falragaszok jelentek meg, melyekben a corvinisták nyilatkozatát a következő képpen módosították Maléter elvtársai:

„Magyarok! Mi, a Korvin köz (Kilián) ifjú szabadságharcosai eddig harcoltunk, nem beszéltünk.” stb. Az aláíráson is változtattak: „A KORVIN-KÖZ (KILIÁN) IFJÚ SZABADSÁGHARCOSAI”⁷⁰

Tehát így csinált Maléterből „Budapest hőst”, a Pártközpontból irányított propaganda. Hogy miért éppen Malétert szemelték ki és nyomták előre, annak két oka lehet. Az egyik, hogy ő volt a Kilián laktanyában, a Corvin köz mellett, ahol az oroszok a legnagyobb veszteségeket szenvedték a forradalom alatt. Tudták, hogy amennyiben egy kalap alá veszik a Kiliánt és a Corvint, az ottani harcok eredményét a környéken lévő képzett katonáknak tulajdonítja majd az ország nem pedig a felkelők önfeláldozó hősiességének! Ezzel a ravasz propagandával elhitették az országgal és világgal, hogy az oroszokat nem „civiliek” verték meg hanem Maléter „a forradalom hőse” és katonái. A többiről gondoskod-

tak a Nagy Imre kormányában lévő „elvtársak”... Maléter dicsőítésének másik oka pedig az volt, hogy politikai múltja alapján az oroszbarát kommunisták minden veszély nélkül állíthatták az élre. A Pártközpontban nagyon jól ismerték ezt a múltat, amiről én november 3-án délután szereztem tudomást, és ami ma már tudott. (Nem köztudomású!)

1942 december 6-án avatta hadnaggyá, a Ludovika elvégzése után, Horthy Miklós kormányzó. A frontra 1944 tavaszán került, ahol néhány nappal megérkezése után nem esett fogságba, mint ahogy azt sokan állítják, hanem az akkori ezredparancsnoka szerint átszökött az oroszokhoz. Itt találkozott Vas Zoltánnal, akivel az első perctől kezdve nagyon jó barátságot kötött. (Gosztonyi szerint), és aki egyike volt a forradalom alatt Nagy Imre két elválaszthatatlan társának (Király Béla szerint).⁷¹ 1944 nyarán már mint partizán harcolt volt bajtársai ellen, majd ugyanezen év őszén az oroszok egy partizán osztag vezetésével bízzák meg és Késmárk környékén kerül bevetésre. Olyan eredményeket ért el, mint a partizán osztag parancsnoka, hogy 1945-ben, végzett munkájának elismeréséül az első demokratikus Honvédség, első őrzászlóaljának lett a parancsnoka, századosi rendfokozattal. Másszóval, a debreceni átmenesztő fogolytábor parancsnokaként, az ő felügyelete alatt osztályozták és vagonírozták be a háború végén összeszedett magyar és német hadifoglyokat, akiket aztán marhavagyonokól álló hosszú szerelvényekkel naponta indítottak Szibériába.

A debreceni kormány megalakulása alkalmával, 1946-ban Tildy Zoltán köztársasági elnök mellé kapott beosztást mint testőrparancsnok, őrnagyi rendfokozattal. Tildy Zoltán volt a másik elválaszthatatlan társa Nagy Imrének a forradalom alatt.⁷² Ebben az időben dühöngött legjobban a bosszú Magyarországon, tucatjával akasztották fel naponta a „háborús bűnösöket”, közöttük sok hazafit, akiket végleg el kellett tenni a kommunizmus felé vezető útból. A halálos ítéletek után benyújtott kegyelmi kérvényeket Tildy Zoltán köztársasági elnök majdnem mind elutasította és ezért, református pap lévén, mint a „palástos hóhért” emlegették Magyarországon. Ebben az időben vált Tildy és Maléter jó

67. Hollós Ervin, Kik voltak, mit akartak, 81, 2

68. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében, 243, 4 h

69. A magyar forradalom a hazai rádióadások tükrében, 246, 10:08 h

70. Szivárvány 5, 1981 Chicago, 14, 1

71. Király Béla, Az első háború szoc. országok között, 30, 2

72. Király Béla, Az első háború szoc. országok között, 30, 2

baráttá. Rákosi nagyon jól tudta, hogy mit csinál. A kisgazdapárti köztársasági elnök mellé egy ilyen kipróbált kommunista partizánt osztottak be testőrparancsnoknak, akinek a befolyása nagyon jól megmutatkozott. Erről azok a szerencsétlen emberek tudnak a legfájdalmasabban beszélni, akik a Kisgazda Párt tagjai voltak és akik Tildyt pártjuknak a kommunistákhoz való átjárásával vádolják meg. Lehet, hogy Tildy pozíciója, karrierje miatt vállalta ezt a szerepet mellyel elárulta pártját és hazáját is. Rákosi azonban pontosan ezt az „ambíciót” használta ki úgy a politikuskoknál, mint a katonáknál. Használta őket mindaddig, ameddig szüksége volt rájuk, hogy bevezesse diktatúráját. Utána néhányan sikerült elmenekülni, de nagyrészüket ezeknek a karrieristáknak a börtönben és akasztófán végezte. Mint már említettem, Rajk László felakasztása utáni hónapokban vagy ötven tábornok sorakozott fel az akasztófa alatt. Ezeket, s mindazokat akik hozzájárultak annak a kegyetlen rendszernek, a kommunista diktatúrának a bevezetéséhez és megerősödéséhez Magyarországon. Miután elvégezték piszkos munkájukat és likvidálás lett a sorsuk, mert a „Mór” megtette kötelességét, — nem tekinthetem a magyar nemzet mártírjainak őket. Mártírrá nem a pusztá halál, hanem az eszme avat valakit, amiért hajlandó az életét feláldozni. Akik karrierjük miatt adták el magukat bűntársai lettek „Rákosinak a nemzet írtásában, — ezeket az embereket nem tarthatjuk a magyarság mártírjainak. Pontosán ez vonatkozik Maléterre is, aki saját karrierje és nem a forradalom alatt tanúsított eszmei hovatartozása miatt vesztette életét. Rajk László külügyminisztert Kádár János Belügyminiszter vette rá, hogy ismerje be soha el nem követett bűneit, mert utána a Szovjetunióban nyugodtan, teljes kényelemben folytathatja a „szocializmus építését”. Amikor a hóhér Rajknak a nyakába tette a kötelet, Rajk meglátta évtizedes barátját, Kádárt, akinek végig kellett nézni az akasztást, odakiáltott neki: „János, te elárultál engem!”⁷³ Néhány hónap múlva azonban Kádárt is életfogytiglani kényszermunkára ítélték. Hogy megérdemelte? A később elkövetett bűneiért, biztosan. Tehát Kádárt sem tekinthetem „hősnek” azért, mert végigszenvedte Rákosi börtöneit és ott alaposan megkínózták. Ezeknek az embereknek vagy a saját karrierjük volt a fontos, vagy a marxista világnézet győzelme, de nem a magyar nemzet sorsa! Az életükkel fizettek, hogy szekértolói voltak egy gyilkos rendszernek, de nem voltak mártírok. Tildy Zoltán a Rákosi idők terror örületét házi őrizettel átvészelte.

Kovács Béla azonban, aki a Kisgazdapárt másik vezetője volt és aki nem adta be a derekát Rákosinak, 10 évet töltött szibériai fogóságban. Hát nincs különbség közöttük?...

Maléter 1950-től 53-ig a Honvédelmi Minisztériumban dolgozott, alezredesi rendfokozattal. Itt vette észre, hogy a nemesi származású felesége útjában áll karrierjének, tehát elváltak. Mindjárt utána előléptették és ezredesi rendfokozattal a munkaszolgálatos fegyvernem parancsnoka lett. Ezt a beosztást csakis olyan ember nyerhette el, aki már bebizonyította a rendszer iránti hűségét.

A munkaszolgálatos katonák a magyar ifjúságnak azon tagjai voltak, akiknek a kezébe politikai megbízhatatlanságuk miatt a rendszer nem mert fegyvert adni. Ezeknek tehát lapát és csákány jutott, melyekkel építkezéseknél és bányákban dolgoztatták őket. Semmivel sem különböztek a második világháború munkaszolgálatosaitól, akiknek öreit és tisztjeit 1945-46-ban százával akasztották fel és ezrével börtönöztek be, mint „gyilkos keretlegényeket”. Illetve volt egy nagy különbség közöttük. Ezeknek a munkaszolgálatosoknak nagy részét magyar parasztyerekek tették ki, akiknek a szüleit „kuláknak” minősítették azért, mert 25 holdnál több földjük volt, vagy mert az apjukat politikai okok miatt a kommunista rendszer bebörtönözte. Erről Hollós Ervin így ír:

„Mindenekelőtt nem lényegtelen körülmény, hogy a Kilián laktanyában úgynevezett munkaszolgálatos zászlóaljok voltak. E zászlóaljakban a volt uralkodó osztályok és háborús bűnösök gyermekei, kulákfiatalok, többszörösen büntetett fiatal bűnözők voltak, akik különböző építkezéseken dolgoztak. Október 23-án a Kilián laktanyában 1500 ilyen fiatal tartózkodott. Igazán nem érdektelen, hogy a munkaszolgálatosok országos parancsnoka Maléter Pál ezredes volt.”⁷⁴

Hollós Ervin azt is leírja, hogy: „A rádió támadói a Kilián laktanya munkaszolgálatosaitól szereztek nehézfegyvereket, gépfegyvereket, géppisztolyokat, golyószórokat és kézigránátokat. Tehát a Kilián laktanya már 23-án éjjel a fegyveres támadás jelentékeny kiindulópontja és bázisa.”⁷⁵

Hollós a szocialista történelemírás arcátlanságaival hamisítja meg a történelmi tényeket, elfelejtve megemlíteni, hogy egy mun-

73. Méray Tibor. That Day in Budapest. 44., 1

74. Hollós Ervin. Kik voltak, mit akartak. 33., 1

75. Hollós Ervin. Kik voltak, mit akartak. 34., 1

kaszolgalatos ezred fegyverraktaraban asok, kapak, lapatok es csakanyok a fegyverek. Az orség 10-15 géppisztolyán kívül ekkor még más fegyver nem volt a Kiliánban. Azonban lássuk mit ír erről a kérdésről Gosztonyi Péter, aki alhadnagyi rendfokozatban a Kilián laktanya egyik tisztje volt:

„Számavesszük fegyvereinket, lőszerünket. Bizony alig akad valami. Néhány puskánk, géppisztolyunk van csak. Nincs géppuskánk, nincs kézigránátunk, de még csak benzinespalackunk sem akad.”⁷⁶ És ezt október 26-ra teszi Gosztonyi, a Kilián laktanya naplójában. (Máshol azt is említi, hogy a laktanya sarkára beállított gépfegyver miatt lőtték szét az oroszok a laktanya sarkát, de azt nem említi, hogy ez a gépfegyver volt az, amit 24-én az első kilőtt páncélautóról szereltek le a felkelők és vittek oda fel. A Corvinistákból álló csepeli századot is kisajátítja, akik közül kettőt Maléter sajátkezüleg lőtt agyon. (17. kép) Gosztonyi így folytatja 26-i naplóját:

„Szürkület táján egy szovjet őrnagy telefonhoz kéri Maléter ezredet. Helyzetjelentést kér, fasisztákat, kapitalistákat emleget. Maléter a legnagyobb nyugalommal, kimért udvariassággal válaszolgat, igyekezett a szovjet őrnagynak megmagyarázni, hogy a környéken nem talált sem fasisztákat, se kapitalistákat és ha a szovjet elvtársak elhagynák a környéket, ha abbahagynák a környező házak észnélküli rombolását, azonnal helyreállna a rend és a nyugalom...

Aznap nem vetődött felénk szovjet harckocsi.”⁷⁷

Vetődött viszont felénk, a Corvin felé, hiszen ez a nap volt a forradalom legkeservesebb napja. Ezen az egy napon többet vesztettek az oroszok, mint a forradalom többi napjain együttvéve. (18.-19. kép)

Molnár János, a Magyar Történelmi Társulat folyóiratában azt írja: „A Corvin köziek — még mielőtt elfogadták volna Maléter és Király Béla irányító szerepét — végrehajtották a hozzájuk közel eső kisebb csoportok egyesítését, közös parancsnokság alá rendelését és amikor mint Corvin köziek léptek fel október 31-én a Nemzetőrség alakuló értekezletén, közel 2000 fegyveres felett rendelkeztek.”⁷⁸

A Corvin köziek sohasem fogadták el Maléter irányító szerepét, hiszen el sem akartunk menni erre az „alakuló értekezletre”. Maléter kinevezése után nemcsak benne de a vezetése alatt álló Honvédelmi Minisztériumban sem bízunk meg. Ezért volt az, hogy

17. kép.

A Kilián laktanya sarkára az első megsemmisített orosz páncélautóról leszerelt gépfegyvert állították fel a corvinisták. Ezért lőtték szét.

egy katonákon kívül, a hadsereggel nem is volt semmilyen kapcsolatunk. Molnár azonban két oldallal hátrább így folytatja:

„Amikor Nagy Imre fellépése elhárította az útból az egyetlen akadályt — a forradalmi erők támadását — amin teljesen megbukhatott volna e hadsereg megteremtése, akkor már csak a fegyveres csoportokat kellett meggyőzni arról, hogy fogadják el Maléter és Király Béla parancsnokságát. A felkelők és különösen a Corvin köziek hosszú ideig részben valóságos, részben taktikai megfontolásból bizalmatlanok voltak Maléterrel szemben. Ez po-

76. Gosztonyi Péter, Kilián napló, Szemle, 1960. 3. 48. 5

77. Gosztonyi Péter, Kilián napló, Szemle, 1960. 3. 48. 7,8

78. Molnár János, Századok, 1146. 1

litikai jellegű bizalmatlanság volt, megfogalmazói a közöttük lévő reakciós politikai vezetők voltak. Ennek a bizalmatlanságnak és támadásnak, — amelyet Maléter személyes megbeszéléseivel is igyekezett csökkenteni vagy eloszlatni — az is feladata volt, hogy Maléternek és rajta keresztül Nagy Imrének is tudomására hozza: a felkelők ragaszkodnak fegyvereikhez. Még az október 31-i értekezleten is fontosnak tartották — nyilvánvalóan, most főleg taktikai okokból, — hogy fellépjenek Maléter ellen, mert ezzel segítették megindokolni Maléternek és társainak is a Corvin köz csoport viszonylag nagyarányú részvételét az u.n. operatív bizottságban.⁷⁹

Ezek szerint Molnár nagyon jól tudja, hogy mi történt október 31-én ezen az „értekezleten”, de azt nem írja le. Ő is éppen úgy elhallgatja, mint a Nyugaton megjelent írások egy kivételtől eltekintve.⁸⁰

Ez nem volt politikai jellegű és taktikai okokból származó bizalmatlanság, mert amit elmondtam ezen a gyűlésen, az nagyon is katonai jellegű bizalmatlanság volt. Halottak tucatjai választottak szét bennünket, amit még a forradalom honvédelmi miniszterének sem bocsátottunk meg. Megfogalmazói sem a közöttünk lévő „reakciós” politikai vezetők voltak, hanem azok a bajtársak, akiket koporsókba tettünk. Ők voltak az okai amiért nem engedtünk egy újabb kommunista „szalámi taktikának”. Nem engedhettük, hogy ellopják tőlünk a forradalmat!

Miért hamisítják meg a történelmet a molnárok, hollósok és a nyugaton lévő társaik azzal, hogy ennek a fontos október 31-i értekezletnek az eseményeit elhallgatják és kiforgatják. Azért mert nem merik leírni az igazat!? Az értekezlet több száz résztvevőjének lehet, hogy a fele, akik Malétert Budapest hőisének nevezték és megtapsolták, beépített ügynök volt. A másik fele azonban olyan szabadságharcosokból tevődött össze, akik nem akarták Malétert a győztes forradalom élén látni, mert tudták, hogy semmi köze sincs a győzelemhez. Mégis odakerült, bizalmatlanságunk és tiltakozásunk ellenére.

A Magyar Történelmi Társulat folyóiratában Molnár János így folytatja: „Az értekezlet nagyon fontos célja volt az is, hogy bemutatassa a felkelőknek felsőbb vezetőiket Malétert és Király Bélát. A Corvin közieknek bizonyos kifogásuk volt Maléter ellen és inkább Király Bélában bíztak, őt javasolták honvédelmi miniszternek is, Maléterrel szemben. Az a jelenet, amikor Maléter és a Cor-

18. kép.

A Corvin felé „vetődött” szovjet harckocsik ócskavassá váltak.

vin köziek veszekedtek, majd kibékültek, nagyon elengedhetetlen szükséges jelenet volt, mert reprezentálni akarta, hogy a felkelők és a fosztogatók nem azonosak, valamint, hogy a felkelőknek nincs szükségük effektív, nyugati fegyveres támogatásra. Malétert is megtámadták a Corvin köziek, hogy először a felkelőkre lőtt és még később is megpofozott egy felkelőt. Maléter óriási sikert aratott válaszával. Elmondta, hogy azért pofozta meg a felkelőt mert gyöngysort talált nála, s egy másik emberüket azért kergetett el, mert az „úr” megszólítást használta bajtárs helyett. Lehet, hogy ez előre megbeszélte dolog volt, hiszen Maléter már addig is többször beszélt a Corvin köz vezetőivel és különösen a 29-i megbeszélés után nem lehettek lényeges vitáik.⁸¹

79. Molnár János, Századok, 1148, 1

80. Király Béla, Az első háború..., 39.40, 41 oldalak

81. Molnár János, Századok, 1154, 4

Amint azt már leírtam, a 29-i gyűlésen Maléter le lett intve és azt végighallgatta. Azt a keveset is amit mondott, egy ellenség mondata és nem egy szabadságharcosé. Molnárnak erről is kell tudnia, mert a jelenlevő tábornokok közül többen vannak, akik „visszahelyezkedtek” Kádár mellé és azok bizonyára elmondták, hogy mi volt ezen a tárgyaláson. Ami pedig az értekezlet nagyon fontos célját illeti, „hogyan bemutassa a felkelőknek felsőbb vezetőiket”, csupán annyit akarok megjegyezni, hogy nemcsak Maléter és Király, hanem a Hadsereg és a Rendőrség felsőbb vezetése végig olyan emberek kezébe került, akik kommunisták voltak. Az oroszokat sokan, mint Maléter is, végig kiszolgálták és tökéletesen megbíztak bennük. Tény az, hogy a kormány tagjai is olyan személyek voltak, akik vagy a Kommunista Párt tagjai, vagy — karrerből — az oroszok kiszolgálói voltak. Ezek nevezték ki a forradalom „felsőbb vezetőit”, — mint Maléter esetében láthatjuk, személyi kapcsolatok révén. Azt is láthatjuk, hogy az a propaganda, amit még az ÁVO-sok és a szovjet-barátok végeztek Maléter beépítése érdekében, megadta az alapot erre a kinevezésre, mert tudták, hogy mi szabadságharcosok, — főleg ha befejezett tények elé állítanak bennünket, — úgysem tehetünk semmit. Hiába tiltakoztunk mindenhol, süket fülekre találtunk. Nekünk azonban a forradalom győzelme volt a legfontosabb és ezért valóban el kellett fogadjuk ezt a befejezettényt. Azzal csillapítottuk a lázongó kedélyeket, hogy ezeket az embereket csakis a szabad választásokig kell elfogadnunk. Addig viszont a fegyver a mi kezünkben lesz. A választások majd megoldják ezt a kérdést és annak, vagyis a nemzet akaratának, teljes mértékben alávetjük magunkat. Hiába lett Maléter bárminek is kinevezve, elkövetett bűneiért felelnie kell majd egy független bíróság előtt.

Nagy Imre kormánya Maléteren és Királyon kívül, nagyon sok személyt nevezett ki különböző katonai és politikai tisztségekre, akik mind kommunisták voltak. Érdekes hogy nekünk — és állítólag reakciós tanácsadóinknak — csakis Maléter ellen volt kifogásunk. Nem azért mert kommunista volt, hanem amit ellenünk tett a forradalom alatt. Tehát nem a kommunisták ellen volt kifogásunk, — mint azt a Pártház megtámadásával kapcsolatban ránk akarják fogni, — hanem azok ellen, akiktől halottaink voltak. A Köztársaság téren sem a kommunistákat támadtuk, — mint ahogy azt bele próbálják préselni a világ köztudatába — hanem közönséges tömeggyilkosokat, akik szervezkedtek ellenünk és

19. kép.
Mégfizettek érte.

akiket Kádárék hősöknek neveznek. Sokan „sajnálatos eseménynek” nevezik azt, ami a Köztársaság téren történt. Azt viszont nem hajlandók elismerni, hogy a történetek, a népitéletek ki lettek provokálva a tömeggyilkosok által. Ezeket a tömeggyilkosokat és vezetőiket, akik a tűzparancsot adták, — és akik Hollós Ervin szerint is lőttek — de nemcsak a támadókat, hanem a vöröskezes mentőket is, — ítélte halálra a feldühödött és provokált nép. Azt ami 25-én a Parlamentnél, vagy 26-án Miskolcon és Magyaróváron történt, nem lehet másnak nevezni, mint provokációnak, ami aztán kiprovokálta a reakciót. Ezekután az a csodálatos, hogy a reakció, a népitéletek csak ilyen kevés emberéletet jelentettek a „győztes forradalom” alatt, hiszen országszerte csak 31 személyt végeztek ki. Még azt sem lehet a szabadságharcosok rovására írni, mert mi vigyáztunk a forradalom tisztaságára. Mi hittünk a végső győzelemben és abban, hogy ezek a pribékek majd a független bíróságtól megkapják azt, amit megérdemelnek. Ez volt a helyzet Maléterrel is, akit ugyan megpróbáltak menteni elvtársai akkor, amikor a forradalom zavarosában halászva, elérték honvédelmi

miniszterre való kinevezését. Sohasem fogjuk megtudni, hogy hány Maléterje volt a magyar forradalomnak. Hányan és kik voltak azok, akiket a Nagy Imre kormánya a forradalom vezetői közé — ha nem is miniszteri beosztásban — kinevezett. Akiknek a kezéhez szabadságharcosok vére is tapadt.

A félreértések elkerülése végett, nem Nagy Imrét hibáztatom ezekért a kinevezésekért, hanem azokat, akik Nagy Imrét, a teljesen tájékozatlan miniszterelnököt hamisan informálták. Tudtuk, hogy Nagy Imrének rengeteg gondja van ezekben a napokban, amikor nemcsak az ország belső rendjét kellett helyreállítani, hanem az orosz tankok Demoklesz kardjaként még mindég cérnaszálon függenek a frissen kivívt szabadságunk felett. Ma már azt is tudjuk, hogy a forradalom miniszterelnöke mindent megtett, hogy ezt a veszélyt elhárítsa. Nem lehet Őt hibáztatni azért, hogy az elküldött, időzített táviratokkal pontosan az az amerikai kormány vágta el azt a cérnaszálat, amelyiktől diplomáciai segítséget vártunk. Nagy Imrét valóban elleneztük a forradalom kezdetén, október 28-a után azonban a szabadságharcosok mellé álltak és becsületesen végig kitartottak mellette. Sőt az általa kinevezett olyan személyeket is elfogadták a szabadságharcosok, akikről nem tudták, hogy véres a kezük. Ez nem jelenti azt, hogy nem volt az, hiszen a szabadságharcosok által is elfogadott és Nagy Imre által kinevezett kormány tagjait, Kádár, Münnich és a többiek, akik a munkás — paraszt kormányba is résztvettek, nemcsak tömeg, hanem nemzetgyilkosságot is elkövettek. Maléter annyira benne volt ebben a társaságban, hogy november 2-án Hruscsov és Malenkov brioni látogatása alkalmával Titó Maléter nevét is megemlítette, de a szovjet vezetőség mégis Kádár mellett döntött. Ez is bizonyítja, hogy Malétert nem tettei miatt végezték ki, hanem mint szimbólumot, a forradalom hovádelmi miniszterét akasztották fel. Saját karrierjének lett az áldozata.

November 1

November 1-én a corvinisták létszáma tovább nőtt, mert aki ezen a környéken járt és látta a harcok eredményét, az mind közénk akart állni. Ekkor már volt egy teljes névsorunk, sőt a Nemzetőr igazolványokat is kiosztottuk, de nem kívántuk a létszámot tovább duzzasztani. Megalakult a Corvin Nemzetőr Ezred, amely a legnagyobb szabadságharcos egysége volt a magyar forradalomnak és amelynek szervezése még mindig folyamatban volt. A Corvin Nemzetőr Ezredet azonban már olyan egységnek ismerték el, ami úgy katonailag, mint politikailag az adott körülmények között, komoly szerepet játszott.

A Fehér Könyv erről úgy ír, mint a „legmegbízhatóbb nemzetőr ezred”-ről. Az a néhány mondat azonban amit a fenti cím alatt közölnek, szintén tele van nem csak ferdítésekkel, hanem szándékos hazugságokkal is.

„November 1-én választottak új parancsnokot a Corvin közben. A mozi előtti szűk téren összegyűltek a fegyveresek és az első emeleti ablakban megjelentek a vezérjelöltek. Egy ezredes mondott beszédet és a Pongrátz testvérek kiváló tulajdonságait dicsérte. „Éljen!” — odították a fegyveresek. „Javasolom főparancsnoknak Pongrátz Gergelyt!” — mondta az ezredes. Ezzel megtörtént a választás.”

Először is a parancsnoki választás október 30-án történt, az általam már leírtak formájában. A Fehér Könyv így folytatja a mesemondást:

„Október 31-e után a Corvin-köz lett a „nemzetőrség” szervezésének egyik gócpontja. Nem olvadt össze a katonasággal vagy a rendőrséggel. A szökött fegyencek katonaruhába öltöztek és szakaszokat, századokat alakítottak belőlük. A Corvin-köziékből külön ezred, a „legmegbízhatóbb” nemzetőr ezred lett.”

Természetes, hogy a corvinisták „nem olvadtak össze” a katonasággal, amelynek egyik vezetője Maléter lett, akiben egyáltalán nem bízunk. A rendőrséggel sem akartunk összeolvadni. A vezetőjükről Kopácsi Sándorról ugyan nem tudunk semmit, ami ellene szólt volna, de Rákosit és Gerőt, mint Budapest rendőrkapitánya kiszolgálta. Elfogadtuk a kormány által történt kinevezéseket, a szabad választásokig, de ez nem azt jelentette, hogy mindazok a személyek, akik a különböző tisztségekre ki lettek nevezve a bizalmunkat is élvezték. Bizalmunk csak addig terjedt, hogy elfogadtuk az adminisztratív vezetést. A Honvédséggel, vagy a Rendőrséggel való egyesülés azt jelentette volna, hogy lassan kiteszik, vagy lefegyverzik azokat akiknek köszönhető volt a forradalom győzelme. S olyan emberek kerültek volna a helyükre, akik a forradalom alatt vagy nem lőttek, vagy bennünket lőttek. Arra is vigyáznunk kellett, hogy a nagy árral megfizetett győzelmünk legalább addig, amíg az oroszok az ország területén tartózkodnak, ne legyen veszélyeztetve olyan személyek által, akik a győztes forradalom szekerére felkapaszkodtak, de annak kivívásában nem tevékenykedtek.

Ami pedig a „legmegbízhatóbb nemzetőr ezred” kifejezést illeti, annak meg volt a katonai és politikai alapja. Katonai alapja az; amit november elején mindenki láthatott a Corvin körül! Helyesebben csak az volt látható, ami addig ott maradt. Az orosz halottakat a harcok szünetében, de főleg este, a harcok befejeztével, az orosz vöröskeresztes teherautók összeszedték és elvitték. Soha senki sem bántotta őket és teljes biztonságban végezhatték szomorú munkájukat. A kilőtt páncélosok, teherautók, a Corvinisták zsákmányolt páncélosai, amelyekből az oroszok felemelt kezekkel másztak ki, a lövegek, amelyeket mi használtunk, a könnyű és nehéz kézfegyverek, melyekkel a corvinisták fel voltak szerelve, azt bizonyították, hogy a felkelők kiharcolták ezt a bizalmat. Akármennyire voltak képzetlenek katonailag, megbizonyították, hogy hazaszeretetük és önfeláldozásuk olyan mértéket öltött, ami az akkor Magyarországon tartózkodó orosz csapatok vereségét idézte elő. Ez volt az alapja a katonai megbízhatóságnak és ezt „kiharcolták” maguknak a forradalmárok. A politikai alapja szintén erős volt. Mi tulajdonképpen nem akartunk mást, mint az egyetemisták 16 pontos követelését megvalósítani. Ez a 16 pont volt az egész magyar forradalom politikai alapja. Azonban mi nem engedhettük, hogy ebből bárki is bármit elve-

gyen vagy hozzátegyen. Ezekért a követelésekért sok bajtársunk áldozta az életét, s mi úgy éreztük, hogy ezeknek megvédése a forradalom győzelme után is kötelez minket. Tudtuk, hogy mit akarunk és nem voltunk hajlandók megalkudni. Sem pártérdek, sem személyes ambíció nem tudott változtatni ezeken az eszméken, bármilyen párról, vagy bármilyen személyről is legyen szó. Mi a 16 ponton alapuló magyar nemzet szabadságának kivívásáért fogtunk fegyvert egy elképzelhetetlen túlerővel szemben, és amikor győztünk, bajtársaink emléke kötelezett bennünket, hogy hűek maradjunk elveinkhez. Tehát ez adta nekünk a tántoríthatatlan politikai alapot ahhoz, hogy „a legmegbízhatóbb nemzetőr ezred”-dé váljunk. Ez a politika nem tartozott egyik párthoz sem, mert az egész magyar nemzet politikája volt. Mi ezt nem árultuk el. A Fehér Könyv azonban folytatja:

„A Bányász moziból egy kisebb csoport még az első napokban átköltözött a Corvin közbe. A Tompa-utcai, a Rádai utcai és a Bezerédi utcai csoportok önállóak akartak maradni, de összekötőt azért ők is küldtek a Corvin közbe. A Práter utcában már jóval nagyobb fegyveres csoport verődött össze, s a Tűzoltó utcában szintén. Az előbbi a Corvin-közi parancsnokságnak volt alárendelve, az utóbbi szintén együtt működött vele, sőt még az Írószövetséggel is felvette a kapcsolatot Szirmai Ottó révén.”⁸²

A Bányász moziból valóban kaptunk segítséget, ahol a Bocskay József által Tatabányáról fehozott bányászok harcoltak, s akik az első napoktól, úgy mint a Práter utcai iskola, vagy a Kilián lakatánya Körúti részét megszálló felkelők, a Corvinhoz tartoztak. A többi csoporttal megvolt ugyan az együttműködés a harcok alatt, de az egységes parancsnokság alá vonásuk csak október 28-a után kezdődött meg, s november 3-án este nyert befejezést. Ezeknek a csoportoknak az egyesítésére nem azért volt szükség, mint ahogy Molnár írja a Századokban: „végrehajtották a hozzájuk közel eső, kisebb csoportok egységesítését, közös parancsnokság alá rendelését, és amikor mint Corvin-köziek léptek fel október 31-én a Nemzetőrség alakuló értekezletén, közel 2000 fegyveres felett rendelkeztek.”⁸³

Az igazság ezzel kapcsolatban, hogy egyesülésünknek semmi más célja nem volt, mint a forradalom katonai és politikai közösségének maximális megerősítése. Nemcsak a kisebb, hanem a

82. Fehér Könyv, III. 82. 1

83. Molnár János, Századok, 1146, 1

nagyobb csoportok is elismerték a Corvin vezető szerepét a harcok alatt, s így ezeknek a csoportoknak az egységesítése, sok esetben az ő kérelmükre történt. Ezzel magukat is alávetették annak a fegyelemnek, ami a corvinistákra kötelező volt. (20. kép)

Hollós Ervin is ír erről a témáról a következő formában: „Maléter és Király Béla már október 29-én illetve 31-én elismerték a Corvin-közi főparancsnokságot. Maléter Pál többször meglátogatta a Corvin-közi parancsnokságot, tanácsokat adott és „végleges együttműködést” alakítottak ki, amit írásba is foglaltak. Ezzel a Corvin köz hivatalosan is elismert „fegyveres szervezet lett, amit közvetlen katonai telefon-vonal kötött össze a Honvédelmi Minisztériummal. November 1-én a Kisfaludy közben tartott gyűlésen a Ferenc-körúti, a Ferenc-téri, a Tűzoltó-utcai, a Tompa-utcai, a X. Kerületi Rendőrkapitányság épületében lévő csoportok vezetői kimondták, hogy közös parancsnokság alá tartoznak, a Corvin köz parancsnokságának utasításait végrehajtják, s a Corvin-köziakkal együtt lépnek fel... A Baross-térieknek a legszorosabb együttműködése alakult ki a Corvin-köziakkal, elismerték a Corvin-közi parancsnokságot és elfogadták azok utasításait.”⁸⁴

„November 3-án, a már több mint 3000 főt (egy adatok szerint 4000-et) számláló Corvin-közi parancsnokság kísérletet tett a katonai fegyelem bevezetésére, rajok, századok kialakítására. Őrséget szerveztek, körpecsétet csináltattak, igazolványokat adtak, az eltávozást engedélyhez kötötték. Még a Király Bélától kapott nemzetőrségi igazolványokat is saját pecsétjükkel, „Nemzeti Forradalmi Bizottmány Corvin Parancsnoksága” szöveggel felülbélyegezték. Corvin brigád szövegű pecsétes igazolványt csak az a 120 ember kapott, aki felderítéssel, letartóztatásokkal, kihallgatásokkal foglalkozott.”⁸⁵

Így a Fehér Könyv, s most lássuk az igazságot: Először is soha, semmiféle együttműködést nem foglaltunk írásba Maléterrel! Ennek pontosan az ellenkezője az igaz. A Honvédelmi minisztériummal való kapcsolatunkról, főleg miután Maléter első helyettes lett, már írtam. Tehát ilyen körülmények között nem is volt szükség közvetlen katonai telefonvonalra. Ez egyszerűen nem létezett. A katonai fegyelem azonban november 1-én már meg volt a corvinisták között, és ez később csak erősödött. Igaz, hozzájárult az október 31-i reggeli eset, amikor a felkelők el akartak

84. Hollós Ervin, Kik voltak, mit akartak? 52. 2

85. Hollós Ervin, Kik voltak, mit akartak? 53. 1

20. kép.
Bocskai József az ablakokban megbújt ÁVO-s orvlövészekre figyel a Körúton.

menni az ÁVO-sok összeszedésére. Főleg ez készítetett bennünket arra, hogy bevezessük az engedélyhez kötött eltávozásokat. A bajtársaknak kiosztott Nemzetőr Igazolvány-okat én írtam alá kézzel, mert névbélyegzőm nem volt. Az egyedüli bélyegző ezeken az igazolványokon a Corvin pecsét volt. A különleges osztagok tagjai, beosztásuknak megfelelően, szintén igazolványokkal lettek ellátva. Az is igaz, hogy katonai szervezésünkhöz nagy segítséget kaptunk a Zrinyi Akadémia tisztjeitől, akik mint tanácsadók voltak beosztva a szabadságharcos parancsnokok mellé.

November 1-én reggel fiatal katolikus pap keresett, s engedélyt kért, hogy a moziban rögtönzött oltár mellett misét celebráljon azoknak a felkelőknek, akik részt akarnak venni. Nemcsak, hogy nem volt kifogásom ellene, hanem tiszta szívemből örültem, hogy itt a Corvinban imádkozhatunk elesett bajtársainkért és hálát adhatunk Istennek azért a segítségért, amit Tőle kaptunk. Szabót arra kértem, hogy keresse meg az őrség parancsnokát és mondja meg neki, hogy valtsa le azokat a forradalmárokat akik a misén részt akarnak venni olyanokkal, akik nem akarnak misét hallgatni. Ugyancsak közöljétek a fiúkkal, hogy vallási felekezetre való tekintet nélkül, mindenkit, akinek szolgálata megengedi kérek jelenjen meg, hogy együtt imádkozzunk elesett bajtársainkért. A részvétel nem kötelező. A mise 10 órakor kezdődik.

A mozi majdnem megtelt fegyveres felkelőkkel, mert kevesen voltak akik nem akartak, vagy szolgálatuk nem engedte meg, hogy eljőjenek. A pap rövid, de nagyon szép és megható prédikációt mondott, amivel azt hiszem mindannyiunk szeméből kicsalta a könnyet. A mise a Himnusz éneklésével kezdődött és a Szózáttal fejeződött be. Mindenki tele torokból, lelkesen énekelt, úgy tűnt, hogy az épület is beleremegett.

Amikor kijöttünk a mozi épületéből, az őrség parancsnoka jött hozzám és jelentette, hogy a magyar Honvédség vontatókkal húzatja el a kilőtt orosz páncélosokat, teherautókat és páncélosautókat a Körútról. Mérges lettem, hogy engedély nélkül, — amit úgysem kaptak volna meg — pontosan a magyar Honvédség húzatja el azokat a barikádokat, amelyeknél jobbat mi sem tudunk építeni. Minden kilőtt jármű mellé fegyveres őrt rendeltem, azzal az utasítással, hogy ha szükséges, használják fegyvereiket is a rájukbízott jármű megvédésére. Erről a környékről még egy darab ócskavasat sem vihet el senki. (21.-22. kép) Azonban dél felé Király Béla, a Nemzetőrség főparancsnoka hívott telefonon és megtörtént

21. kép.
Fegyveres őrk a megsemmisített orosz páncélosok mellett.

az első összecsapás közöttünk. Lehet, hogy ehhez az is hozzájárult, hogy Király Béla nem mint bajtárs, hanem a felettes hangján beszélt, s ez kiváltotta belőlem is a reakciót. Megkérdezte, hogy milyen jögon állítottam le a megsemmisített páncélosok elvontatását? Erre ő adott parancsot és én ellenparanccsal megakadályoztam. A szovjet csapatok addig nem hagyják el az ország területét, amíg minden felszerelésüket, beleértve a kilőtt páncélosokat is, nem vihetik el magukkal. Ha mi azt akarjuk, hogy az oroszok azonnal hagyják el az országot, akkor segítenünk kell, ahelyett hogy akadályokat gördítünk az útjukba. Arra utasít engem, hogy az általa kiadott parancsot én is maradéktalanul hajtsam végre, s engedjem a megsemmisített páncélosokat elvontatni. „Ez parancs!” — ordította.

Én is hasonló hangnemben válaszoltam:

— Vezérőrnagy bajtárs! Felderítőink értesülése szerint újabb orosz páncélos egységek léptek magyar területre és közelednek Budapest felé. Erről sem a kormánytól, sem a Honvédelmi Minisztériumtól, sem a Nemzetőrség főparancsnokától nem kaptunk semmilyen értesítést! Miért tartanak egy ilyen fontos ellenséges csapatmozgást titokban? Mi a biztosíték arra, hogy ezek nem támadó szándékkal jöttek hazánk területére? Az eddig Magyarországon tartózkodó, orosz egységek csak Budapestről vonultak ki, és tudjuk, hogy például Soroksár határában beásták magukat. Tehát ahelyett, hogy az itt lévők elmennének újabb erők jönnek, melyek szándékát nem ismerjük. Valószínűnek tartjuk azonban, hogy nem baráti szándékúak. Az oroszokban mi csak annyira bízunk meg, amennyire egy ellenségben meg lehet bízni. Ezért állítottam le a kilőtt páncélosok elvontatását. Egy esetleges újabb támadás esetén azok mint barikádok szolgálnak. Azonban, ha tévedek és elfogadjuk azokat az elméleteket, melyek szerint az új orosz páncélos egységek azért jöttek Magyarország területére, hogy a régi egységek kivonulását biztosítsák, ígérem, hogy miután az utolsó orosz katona elhagyta Magyarországot, a kilőtt páncélosokat mi visszük nekik a határig. Ha szükségesnek tartja, ezt közölheti az orosz parancsnoksággal. Addig azonban minden megsemmisített ellenséges jármű ott marad ahol van! Ezt teljes felelősségem tudatában jelentem ki, mint a Corvin köz főparancsnoka. Olyan parancsot viszont, ami a forradalom győzelmét akármilyen mértékben is veszélyezteti, senkitől sem vagyok hajlandó elfogadni. Nekünk a forradalom nehéz napjai alatt vezérőrnagy

22. kép.
Ezeknél jobb barikádokat nem tudtunk építeni.

bajtárs nem adott semmilyen parancsot. Most pedig arra kérem, hogy az elkövetkezendő parancsait, jól gondolja meg. — kiáltottam — és lecsaptam a telefont.

A késő délutáni órákban Király Béla ismét felhívott, de ekkor már más hangon beszélt. Én is megadtam neki a nemzetőrség főparancsnokának kijáró tiszteletet és ezzel mind a ketten elintéztünk tekintettük a déli telefonbeszélgetés gorombaságait. Igen jó baráti viszony alakult ki közöttünk a továbbiakban, amely a mai napig is megmaradt.

Király Béla elismeri a pesti felkelők katonai sikereit is, amit az 1981-ben megjelent könyvében így foglal össze: „A Nemzetőrség Főparancsnoksága stratégiai és taktikai operációs törzset helyezett a forradalom és szabadságharc fegyveres erői élére. A központi koordináció szüksége már korábban jelentkezett. Meg kell ugyanakkor állapítani azt is, hogy noha a forradalom első felében ilyen központi szerv nem létezett, mégis nagy sikerrel szálltak szembe a magyar szabadságharcosok a szovjet és az ÁVH agresszorokkal. Ez a siker az egész világot meglepte. Ekkor keltek szárnyra külföldi katonai szakértők találgatásokon alapuló olyan következtetései, amelyeket a sztalinisták és a szovjet hatóságok is öröm-

mel terjesztettek. E találgatások lényege az volt, hogy a magyar forradalmat talán egy olyan jól szervezett földalatti főparancsnokság irányítja, amelyet már korábban „imperialista” hírszerző szervek képezték ki és finanszíroztak. Ez a feltételezés egyszerűen nem felelt meg a valóságnak. Az egyes szabadságharcos csoportok saját, demokratikusan választott vezetőik parancsnoksága alatt működtek. Hogy lehet az, hogy mégis olyan hallatlan sikerrel és koordinált műveletekhez hasonló hatásossággal harcoltak? Ennek két magyarázata van. Az egyik ideológiai, a másik taktikai...

A szabadságharcosok sikeres harcának az ideológiai alapja egyszerűen az, hogy a sztalinista rendszer elítélésében és a népképviseleti kormány létrehozásának igényében teljesen egyöntetűen gondolkodott a magyarság túlnyomó többsége. Ez az eszme vezette a szabadságharcosokat is. Az a rendkívül érdekes eset fordult elő a hadtörténelemben, hogy nem egy katonai törzs gyakorolta a főparancsnokságot egy sikeresen harcoló forradalmi hadsereg felett, hanem egy eszmény...

A harcok sikere taktikailag is érthető. A kisebb-nagyobb szabadságharcos csoportok remekül használták a szovjet típusú fegyvereket és helyesen alkalmazták a szovjet típusú partizán harcmódot. Rajtaütöttek az ellenségen, öszpontosított tűzzel nagy veszteségeket okoztak neki és dolguk végeztével eltűntek. Sokszor kis csoportokra bomlottak, ha kellett, teljesen szétszéledtek, hogy vagy előre megbeszélt helyen újra egyesüljenek, vagy egyénenként más-más csoporthoz csatlakozva folytassák a harcot. Ha kellett elrejtették fegyvereiket és békés polgárnak tették magukat, hogy később másokkal új egységeket alakítva ismét felvegyék a harcot.; Ez a rendkívüli rugalmasság egyszerűen verhetetlenné tette a szabadságharcosokat a forradalom első szakaszában.”⁸⁶

Valóban, röviden leírva, ez volt a lényege a magyar forradalomnak, és Király Béla megfogalmazása nagyon helyes. Azonban mégis van néhány hozzáfűzni valóm:

1./ A „külföldi katonai szakértőknek” minden okuk megvolt a találgatásra, mert ami akkor Magyarországon történt, az valóban csodaszámba ment. Pontosan azért „a sztalinisták és a szovjet hatóságok” kihasználták ezt a zavargást és ők kezdték terjeszteni Nyugaton lévő ügynökeiken keresztül, a földalatti főparancsnokság irányítását és az imperialista hírszerző szervek finanszírozását. Ez volt az alapja annak is, hogy Malétert beépítették mint katonai szakértőt és a forradalmárok által kivívott győzelmet

neki tulajdonították. Ez sokkal inkább volt hihető, mint az igaz, és ugyanakkor a „dicsőséges és verhetetlen Vörös Hadsereg” Budapesten, a katonailag képzetlen felkelők által elszenvedett kudarcára is magyarázatot adott. Vagyis elviselhetetlennek tartották azt a szégyent, hogy szinte gyerekek verték meg az oroszokat Budapesten.

2./ Idézzük tovább azonban Király Bélát: „Ez a rendkívüli rugalmasság egyszerűen verhetetlenné tette a szabadságharcosokat a forradalom első szakaszában.” Teljesen egyetértek Király Bélával. A sikerhez azonban az a tény is nagy mértékben hozzájárult, hogy a forradalomnak nem volt központi, képzett vezetése. Mindenki akinek fegyver volt a kezében, parancsnok volt! A saját maga parancsnoka! Azt tette, amit a forradalom győzelme és a pillanatnyi helyzet megkövetelt tőle, mindenféle felsőbb parancs nélkül. Ezeknek a szabadságharcosoknak nem kellett parancs arra, hogy meghaljanak hazájukért. Parancsra, — biztos vagyok benne — nem is tették volna meg. Bizonyíték erre, hogy a forradalom győzelme után történt szervezés, képzett katonai vezetés, a stratégiai és taktikai operációs törzs, a központi koordináció november 4-én, a szabadságharc kezdetén, órák alatt teljesen szétesett. A felkelők ugyanabba a helyzetbe kerültek, mint a forradalom alatt, október 23-28-a között, amikor azt a megszegyenítő csapást mértek a Vörös Hadsereg Magyarországon tartózkodó egységeire. November 4-e után, 200.000 főre és 3000 páncélosra becsülik azt az új szovjet haderőt, amelyik a forradalom után megmaradt csapatokhoz csatlakozott és megindította a támadást győztes forradalmunk ellen. A Corvinban ennek ellenére november 9-én késő estig tartottuk magunkat. Akkor is csak azért adtuk fel a Corvin közt, mert megtudtuk, hogy 10-én hajnalban Pestlőrinc és Kispest határából nehéztüzérséget vetnek be ellenünk, ami ellen nem tudunk védekezni. A fegyvert azonban nem tettük le. Három csoportban oszlottak fel a corvinisták és november 15-ig Budapest különböző részein folytattuk a harcot.

Október 31-én délután visszamentünk a Köztársaság térre, hogy a földalatti börtönök lejáratait keressük, melyet sem a Párt-házból összeszedett ÁVO-sok, sem az ebből a célból a Corvinba behozottak nem ismertek. A börtönök létezését nem tagadták, de annak lejáratait vallomásaik szerint, az egész országból csak 15-20 ember ismerte, de hogy kik ezek, azt nem sikerült kikutatni.

86. Király Béla, Az első háború szoc. országok között, 53, 54

Amikor Cegléden a Városi Tanácsnál dolgoztam mint főállat-
tenyésztő, a Nagy Sztálin Termelőszövetkezetben megismertem
a szobi járási DISZ titkár szüleit, akikről tudtam, hogy legidősebb
fiúk, ÁVO-s ezredes. A DISZ titkár még 1953-ban jó barátom volt.
Akkoriban éjszakákat vitatkoztunk. Ő védte, én szidtam a rend-
szert. Azonban soha nem jutott volna eszébe feljelenteni. Szinte
vallásosan hitt a kommunizmusban, de hosszú vitáink alatt meg-
győződtem arról, hogy először magyar, s csak utána kommunista.
Gondoltam, hogy Cegléden megtaláljuk Radosza ÁVO-s ezredest,
ezért leküldtem két bajtársunkat egy kocsi-val, hogy keressék meg.
Elmondtam nekik, hogy milyen kapcsolatom van vele és kértem
őket, hogy úgy is kezeljék, mint a barátomat. Cegléden a rendőrség
fogdájában találtak rá, ahova ő ment be védelemért amíg a rend
helyreáll és a bíróság előtt tisztázhatja magát. 31-én korán reggel
jöttek meg, de sajnos ő sem tudott rávilágítani a földalatti börtönök
lejáratainak titkára.

Délután vagy tizenötven elmentünk terepszemlére. Amikor meg-
érkeztünk néhány felkelőt felküldtem az emeletre, hogy nézzenek
szét és számoljanak be arról, amit ott tapasztalnak. A Baross tériek
adták az őrséget, akik már néhány napja a Corvin közhöz tartoz-
tak. Ők is tájékoztattak a helyzetről. Elmondták, hogy hiába kere-
sik, nem találják a lejáratot. Azt azonban tudják, hogy emberek
vannak a föld alatt mert éjjel, amikor csendes a környék a föld
alól kopogásokat és hangokat hallanak.

Kerestük a pincét. Lejáratait az örök megmutatták, néhány
felkelővel lementem, hogy megvizsgáljuk a liftaknákat. Nem sokat
láthattunk, mert a pincében majdnem térdig ért a víz. Könyvek-
ből készítettek egy hosszú hidat, amin járni lehetett, de sem a lift-
aknához, sem a padlóhoz nem férhettünk a víz miatt. Amikor
feljöttünk a pincéből, Ernő bátyám azt mondta, hogy az udvaron
lévő virágágy nagyon gyanús neki. Frissen ásott és majdnem bo-
káig besüpped, ha járnak rajta. Lehet, hogy ott van a lejárát, amit
elföldeltek az ÁVO-sok mikor látták, hogy elvesztik a Pártházat.

Ásókat lapátokat kerítettünk és elkezdtünk ásni. Mindenki
izgatott volt, mert valóban azt hittük, hogy megtaláltuk a föld-
alatti börtönök lejáratait. A hír futótűzként terjedt és a tömeg a
virágágy körül egyre nőtt. Azok az utász tisztek is bejöttek akik
lehallgató készülékeket állítottak fel a tér különböző pontjain.
Az ásás azonban nem sokáig tartott. Alig fél méter mélyen hullákat
találtunk... A virágágy mellé fektettük őket. Már vagy tizenöt volt

kiterítve, mind hátrakötött kezű fiatal gyerek, tarkólövessel. Ide-
geim ekkor ismét felmondták a szolgálatot és zokogni kezdtem.
Ez esetben azonban nem voltam már egyedül, mert mindenkinek
könny szökött a szemébe. Egy utász őrnagy és Ernő bátyám fog-
tak közre és kivittek a térre, ahol megpróbálták elterelni a figye-
lem azzal, hogy a fejemre tettek egy fülhallgató készüléket. Han-
gokat hallottam, de a beszédet nem tudtam megérteni. Ekkor már
elkezdtek az ásást a téren. Sötétedés után villanyfény mellett foly-
tatták a gépek munkájukat. Hiába akartam visszamenni a
Pártházba, Ernő és néhány bajtárs nem engedett. Kocsiba tuszkol-
tak és visszamentünk a Corvin közbe. Útközben arról beszélget-
tünk, hogy azok a gazemberek, akik ezt a tömegmészárlást elkö-
vették megérdemlik a kötelet. Kádár János azonban a későbbiek
folyamán hősokeket csinált belőlük és 56-után folytathatták hóhér-
munkájukat.

Lássuk azonban, hogy kik voltak azok a fiatal fiúk akiket ebből
a tömegsír-ból vettünk ki. Erre szintén Hollós Ervin ad magya-
rázatot a „Köztársaságtér 1956” című könyvében, amit a budapesti
Kossuth Könyvkiadó adott ki 1974-ben.

„24-én reggel már megjelent ott néhány fegyveres csoport.
Ezek azonban még nem próbálkoztak támadással. Délelőtt újabb
három fegyveres közelítette meg a Pártházat; őrizetbe vették őket
és fegyvereiket — egy légpuskát meg egy hadipuskát — elkoboz-
tak...

Az első komolyabb kísérletre este került sor. Egy második
emeleti ablakból észrevették, hogy hat-nyolc civil fától fáig szökell
és a karhatalmisták színház előtti teherautóihoz kúszik. Értesít-
tették Várkonyi Györgyöt, aki három karhatalmistával ebből az
ablakból szemügyre vette a helyzetet. Közölte, hogy tüzelni csak
az ő kifejezett parancsára lehet. Egyben utasította a kapuban álló
néhány katonát, hogy álljanak készen és jeladásra fogják el a tá-
madókat. Így is történt; amikor azok elérték a teherautókat és
beszálltak, sőt, beindították a motorokat, s a gépkocsik lámpái
kigyúltak; Várkonyi parancsára az egyik karhatalmista a gép-
pisztolyából rövid sorozatot adott le. Ez volt a jel; a kapuban álló
katonák kiszaladtak, a támadók közül néhányat elfogtak és be-
kísérték a székházba.⁸⁷

Az október 24-i esti akciót többen is leírják visszaemlékezéseik-
ben: „Egy bizonyos idő után azt láttuk, hogy a gépkocsikat el akar-

87. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 53, 5,6

ják lopni. Mivel felszólításunk eredménytelen volt, a golyószóró kezelő leadott egy sorozatot a vezetőfülkére; egy férfi súlyos sebesüléssel a fülkében maradt. A golyószórós egyes szemtanúk szerint Elekes karhatalmista, az egyik teherautó vezetője volt, aki ekkor a Pártházba volt beosztva.”⁸⁸

„25-én késő este a Budapestre felvezényelt szombathelyi karhatalmi alakulat tartóztatott fel egy csoport fegyverest a téren. Néhányat közülük elfogtak és bevitték a Pártházba.”⁸⁹

Kétségtelen, hogy ellenségek voltunk és mi lázadtunk fel a törvényes rendszer ellen, ami jogossá tehetné a letartóztatásokat. De nem ad jogot gyilkosságra, még hozzá fiatalok lemészárlására.

„29-én napközben többen is megfigyelték, hogy egész fiatal, tizenöt-tizenhat éves suhancok bukkannak fel a téren, körülhúzóknak, majd eltűnnek.”⁹⁰

Tehát tizenöt-tizenhat éves „suhancoknak” kötözték hátra a kezeit és lőtték őket tarkón ezek a hóhérok. 29-én azonban a forradalom már győzött, az ÁVO-t feloszlatta a kormány és megszűntek a harcok Budapest területén. Ahelyett, hogy a pártszékházban lévők elfogadták volna a fegyverszünetet, — és az ÁVH feloszlátását — ők tovább folytatták, most már a kormány és a párt központi vezetőségének határozata ellenére, az ellenállást. Nemcsak a hazai kiadványok, hanem a nyugaton élő írók is védik, mentegetik Mező Imrét és arra hivatkoznak, hogy ő becsületes magyar ember volt. Lehet. Azonban, mint a Kommunisták Pártja budapesti főtitkára, a pártszékházban történelemért, ő viseli a felelősséget. Főleg, ha a gyilkosságok az ő tudtával és beleegyezésével történtek. Ebben az esetben pedig megérdemelte a sorsát. A következő idézet is ezt igazolja:

„29-én délután telefonértesítés jött, hogy Mosonmagyaróvárról és Győrből egy-egy teherautó érkezett a Baross térre, főleg fegyveres diákok. Bár már szürkült, egy első emeleti ablakból Mező, Várkonyi és mások mindent egészen jól láthattak. Az elhárítást ismét Várkonyi vezette. Azonnal megerősítette a kapuban lévő őrséget és utasította az őroket, hogy adott jelre lépjenek akcióba. Amikor a csoport már majdnem elérte a Köztársaság tér sarkát, Várkonyi egy kézigránát dobott a hátuk mögé. A fegyveresek többsége szétfutott, néhányukat azonban a megerősített kapuőrsgnek sikerült elfognia. Kihallgatásuk ismét megerősítette a hírt, hogy a Pártház megtámadására készülnek.”⁹¹

A Pártközpontban Várkonyi György és Tompa Károly ÁVO-s hadnagyokon kívül, több magasrangú katonatiszt tartózkodott, akiknek többsége valószínűleg Mező Imre barátja és régi ismerőse lehetett. Lehet, hogy a Pártház védelmének a parancsnokságát Várkonyi látta el, habár ez is kérdéses a szolgálati szabályzatot ismerve. Nyilvánvaló, hogy a parancsnok mindig a legmagasabb rendfokozatú katona, aki ez esetben állítólag nem volt ÁVO-s. Asztalos, Papp, Tóth és Szabó ezredesek voltak azok, akik Mező Imrét körülvették. Ezek közül Tóth életben maradt. Lehetséges volna, hogy őt soha senki nem kérdezte meg, mi történt a Pártházban október 30-ig? Vagy ha megkérdezték, miért hallgatnak erről a marxista és a nyugati történészek?

Talán azért, mert ami a Köztársaság téren történt, éppen olyan provokáció volt, mint amit október 25-én a Parlament előtt követett el az ÁVO.

„A tüntetők száma 15-20.000 fő volt. Egyik oszlopuk a parlament elé ment és ott következett be a súlyos provokáció.”⁹²

Molnár János megemlíti, sőt elismeri, hogy provokáció volt. A több mint 200 halott és közel 1.000 sebesültet azonban ezzel a rövid két mondattal nem lehet elintézni. Hollós Ervin viszont megírja, hogy miért volt szükség a sorozatos provokációkra, amelyekre olyan emberséggel válaszoltak a felkelők. Nem felel meg a tényeknek, hogy mindenkit kivégeztek, aki a Pártszékházban volt. A valóság az, hogy a kilenc ÁVO-s közül, akiket a fal mellé állítottak és „kivégeztek” a Pártház elfoglalása után, névszerint; Vörös Sándor, Köncöl Sándor, Kálmán István, Holicza István, Csalai József, Kucsera Zoltán, K. Farkas József, Berta Somogyi Lajos és Elek László, ⁹³ hat a forradalom vérbefolytása után tanúvallomást tett, tehát életben maradt. Ezek voltak: Vörös, Köncöl, Holicza, Csalai, K. Farkas és B. Somogyi. Vagyis három halt meg: Kálmán, Kucsera és Elek.⁹⁴ A Kádár rendszer propagandistáinak és Nyugatra kihelyezett — vagy önkéntes — ügynökeiknek még a fényképes „tényeik” is hazudnak.

88. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 54, 1

89. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 55, 1

90. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 69, 1

91. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 62, 2

92. Molnár János, Századok, 1135, 1

93. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 148, 3

94. Hollós Ervin, Köztársaságtér, 6 oldal

Amikor Hollós Ervin leírja a provokációk sorozatának szűkségességét, egyúttal tökéletes karakterképet nyújt a kommunisták két vezető reprezentánsáról:

„29-én az esti órákban Kádár János felkereste Mező Imrét a Köztársaság téren. Röviden megbeszéltek a teendőket. Ez volt az utolsó találkozásuk... Kádár János távozása után, Mező Imre kiment a munkatársai közé. Mindenki feszülten várta,... milyen híreket hozott Kádár elvtárs? Mező Imre, szinte csak önmagának mondta; a Központi Vezetőség cselekvésképtelen. Ülészik, de nem várhatunk felülről semmit. Magunk vagyunk. Mi azonban legalább tudjuk, mit akarunk. Nincsenek eltérő koncepciók. Elmondta: Kádár elvtárs tájékoztatta őt, hogy élesen fel kíván lépni az ellenforradalom ellen, ezért a Budapesti Pártbizottság gyűjtse össze mindazokat a jelenségeket, atrocitásokat, amelyek bizonyítékként felhasználhatók. Megállapodtak abban is, hogy e témákról az üzemekben gyűléseket kell tartani.”⁹⁵

Mindez 29-én este történt, a kormánynyilatkozat és a párt Központi Vezetőségének határozatai után. Tehát Kádár János nem a Köztársaság-téri események után lett a magyar forradalom árulója, hanem már előtte is az volt. A provokációkra való reagálást kellett hogy összegyűjtse a pártbizottság. Az ő tömegmészárlásaik nyilván megfeleltek a kommunista erkölcsök követelményeinek és a szocialista humanitásnak.

95. Hollós Ervin, *Köztársaságtér*, 64. 2; 65. 1

November 2

A kora délelőtti órákban egy nagyon érdekes és az egész magyar forradalomra jellemző epizód játszódott le a parancsnoki irodában. Sok fiatal volt közöttünk, akiket a harcok alatt hiába zavartunk haza, nem voltak hajlandóak otthagyni bajtársaikat és végig, a legnehezebb harcok alatt is csodálatosan megállták helyüket. Hamar megtanulták a fegyverek kezelését és azokat nagyon hatásosan használták. Sokszor ezek a fiatal 12-13 éves gyerekek adtak lelkiert nekünk a harc folytatására. Bátorságuk, önfeláldozásuk sokunknak szolgált példaképpen. Két ilyen fiatal corvinistának a fényképe, a forradalom után a világsajtót is bejárta. Nevük nem is fontos. Pesti Srácok, corvinisták voltak, ami nemcsak nekik, hanem nekünk is kitüntetés.

Az utolsó nemzetőr igazolványokat adta ide Zsuzsa, hogy irjam alá, amikor berobbant az irodába Jancsi, egyike ezeknek a fiataloknak aki még 26-a körül jött közénk. Őt is hiába zavartuk el, hiába mondtuk neki, hogy menjen haza, kettőt fordult csupán és újra odakerült ahol az előbb volt, — valamelyik Körúti ablakba. Voltak vagy tízen ilyen korúak, akik egymással vetélkedtek a harcok legnehezebb perceiben. Hősök voltak! Most azonban Jancsi meg volt ijedve.

— Bajusz bácsi! — kiáltotta — jön az édesanyám! Ne engedd, hogy hazavigyen. Én is nemzetőr vagyok, megvan az igazolványom is. A második század első szakaszába vagyok beosztva. Ugye itt maradhatok? — könyörgött.

Jancsi nem folytathatta, mert a folyóson már kiabálást lehetett hallani az ott álló örök és Jancsi édesanyja között. Így Jancsi beugrott az ágy alá.

— Eredj előlem fiam azzal a puskával, mert akkora pofont adok neked, hogy az egyik szemed a másikat veri ki! Hol a parancs-

nok? Vele akarok beszélni! — kiáltotta indulatosan Jancsi mamája és mindenkit félrelökve az újtárból bejött az irodába.

— Maga a parancsnok? Igen — feleltem.

— Hol a fiam? — kérdezte.

— Kedves asszonyom — válaszoltam — mindenekelőtt arra kérem, hogy üljön le. Nézze, itt annyi gyerek van, hogy nem tudhatom, ezek közül melyik a maga fia. Biztos abban, hogy itt van?

— Öt perccel ezelőtt láttam a mozi előtt, de ő is meglátott engem s eltűnt a csavargó. Bezártam a hálósobába, de megszökött otthonról. Ide akart jönni, azért zártam be. Már vagy öt napja, hogy sem enni, sem aludni nem jött haza. Szőke, 13 éves és Varga Jánosnak hívják. Itt kell, hogy legyen!

Bajban voltam. Hazudni nem akartam, azonban Jancsit sem akartam elárulni az édesanyjának, akiről egyébként látszott, hogy becsületes munkásasszony. Zavaromban Zsuzsához fordultam, s kértem nézze végig a névsort, hátha talál ilyen korú és nevű fiút a felkelők között. A helyzet azonban hirtelen megváltozott, amikor egy 15 év körüli forradalmár egy csésze kávéhozott fel részemre a munkásszállásról, ahol a könnyebb sebesültek voltak elhelyezve. Neki is kötés volt a fején, amit átütött a vér. Amikor az asszony meglátta a sebesült társunkat, sírni kezdett. „Lehet, hogy csak képzelődtem és akit a mozi előtt láttam az nem az én Jancsikám volt. Talán ő is meg van sebesülve, vagy talán meg is halt. Lehet, hogy már soha sem fogom látni az én Jancsikámat. Most már igazán nem tudom, hogy hol keressem — kesergett. — Ha itt nincs, akkor végignézem a kórházakat. Édes Istenem, engedd meg, hogy ott találjam meg és ne kelljen a temetőben keresnem.”

Az asszony zokogott, s már nem volt az a „kölykét védő orosz-lán”, mint aki bejött az irodába. Jancsi ekkor szintén sírva kibújt az ágy alól; „Anyukám, itt vagyok... és még csak meg sem sebesültem. Nincs semmi bajom! De ugy-e itt maradhatok? Igérd meg, hogy nem viszel haza. Én is nemzetőr vagyok, itt az igazolványom, megmutatom!

Jancsinak azonban nem volt ideje, hogy előszedje Nemzetőr Igazolvány-át, mert az anyja olyan erősen ölelte, csókolta, hogy csak nehezen tudott szóhoz jutni, hogy elmondja mindazt amit akart. A szomorúság, bánat könnyei egy pillanat alatt átváltoztak az öröm, a boldogság könnyeivé, s végigfolytak mindkettőjük arcán.

— Mi az, hogy itt maradsz!? Majd adok én neked, csak érjünk haza. De amit apádtól kapsz, azt tudom, hogy amíg élsz megemlegeted! Meg is érdemled azért a kinért, amin keresztül mentünk miattad. Jössz velem, el sem engedem a kezéd. Majd megkötöz az apád és vigyázunk rád, amíg ennek a felfordulásnak vége nem lesz.

Ez a szidás is a féltő anyai szeretet szava volt. Minden mondat után két csókot nyomott fia arcára a még mindig síró édesanya. Amikor egy kicsit lecsendesedett megkértem hogy hallgasson meg, mert fontosat szeretnék közölni vele.

— Asszonyom! — mondtam — higgye el, a maga fia is egy hős, mint ahogy az a sok száz gyerek, akik fegyvert fogtak, hogy végre kivívjuk hazánk szabadságát. Ezeknek a fiataloknak köszönhetjük, hogy az oroszok már kivonultak Budapestről, s rövidesen elhagyják egész Magyarország területét. Ezek a gyerekek voltak azok, akik akkor, amikor a hazának szüksége volt rájuk, ott voltak, helyálltak s kiharcolták azokat az eredményeket, amelyeket most mindenhol láthat. Higgye el — hogy nekem is és a többieknek is van édesanyánk, akik éppen úgy sírnak és aggódnak miattunk, mint ahogy maga sírt és aggódott a fia miatt. Igaz, hogy még csak azt sem mondhatjuk ezeknek az édesanyáknak, hogy ne sírjanak, mert sajnos megvan az okuk rá. Mégis azt kell hogy kérdezzem, meg tudná-e mondani, mi lenne ezzel a szerencsétlen, sokat szenvedett nemzettel, ha minden anya, akinek az aggodalma pontosan akkora mint a magáé, idejönne, és hazavinné az ő Jancsikáját? A harcok alatt sokszor elzavartuk a maga Jancsikáját is és a többi hasonló korú gyereket, de ők nem akartak elmenni, mert úgy érezték, hogy itt a helyük. Ezeknek a gyerekeknek köszönheti a nemzet, forradalmunk győzelmét azért, mert ezt a hazaszeretetet ami bennünk van, azt maguk, a magyar édesanyák nevelték belénk, beléjük. Ha akarja, vigye haza a fiát. Azonban arra megkérem, hogy legyen nagyon büszke a 13 éves nemzetőr fiára, aki ezt a címet kiharcolta magának.

Az asszony felállt és nagyon határozott hangon válaszolt. Már nem sírt:

— Parancsnok úr! Maga is fiatalember még. Tudja, hogy milyen felelősség van magán? Ezeknek a gyerekeknek az élete van a kezében. Az Isten szerelmére kérem, vigyázzon rájuk. Amit maguk csináltak az elmúlt néhány nap alatt, az a világ hetedik csodája. A nyolcadik csodája pedig az lesz, ha a kivívott győzelmet meg is

tudják tartani, amit sem én, sem az uram nem hiszünk. Mégis itt hagyom a fiam, akire valóban nem lehetek büszkébb, mint vagyok. Csak arra kérem, hogy vigyázzon ezekre a gyerekekre, mert nekünk ők a legnagyobb kincsünk. Bocsásson meg az előbbi viselkedésemért — folytatta — amely nem egy magyar asszony, hanem egy édesanya viselkedése volt.

Jancsinak mondtam, hogy kísérje haza az édesanyját, és sötétedés előtt, — ha elengedi — jöjjön vissza. Zsuzsa állított ki számára egy eltávozási engedélyt, s elmentek. (23. kép)

Délután 4 órára egy küldöttséget vártam, akikkel a fenyegető katonai helyzetet kellett megbeszelnünk. Az orosz hadmozdulatok híre nagyon aggasztott. Azok az értesülések, hogy orosz páncélos egységek bekerítik a repülőtereket, sőt a katonai repülőtereket megszállták, — arra utalt, hogy ismét támadásra készülnek. Úgy éreztem, hogy nem szabad összetett kezekkel várni a fejleményeket, hanem fel kell készülni ennek az újabb esetleges támadásnak a fogadására. A kormány, a Honvédelmi Minisztérium azonban nem intézkedett ilyen irányban, s ezt ma is csak a forradalom elárulásának tulajdoníthatom. Értesüleseimet csakis a corvinisták hírszerző csoportjára alapoztam, melyek minden okot megadtak a nyugtalanságra. Ha pedig a „forradalom felső vezetéséhez” fordultam tájékozódásért, csak mellébeszélést és átlátszó hazugságokat kaptam. Igaz, hogy ezen nem is nagyon csodálkoztam, hiszen a „forradalom felső vezetése” olyan emberek kezébe került, akik nagy részének most a börtönben kellene lenni hazaárulásért. Ezt tudva, csakis ennyire bíztunk meg bennük. Az intézkedés azonban az ő kezükben volt, s ezért kértem ezt a tárgyalást, amely, reméltem, megoldja ezt a helyzetet, és valamilyen intézkedést ki tudok csavarni belőlük. Délután 4 órakor megérkezett ez a társaság.

Tagjai: Maléter Pál, már mint vezérőrnagy, Kovács István vezérőrnagy, Uszta Gyula vezérőrnagy, Horváth vezérőrnagy, Váradi Gyula vezérőrnagy, Márton András és Szűcs Miklós ezredesek voltak.

Leültünk és megkezdődött a tárgyalás, amely több, mint másfél órán keresztül tartott. Elmodtam nyugtalanságom okát, és megkértem őket, hogy amilyen részletesen csak lehet, ők is tájékoztassanak bennünket az ország jelenlegi katonai helyzetéről; a repülőterek megszállásáról, a Budapestet körülvevő óriási páncélos haderőről és ezeknek céljáról.

23. kép.
Jancsi, a tizenhárom éves Nemzetőr, aki jól tudta használni kispuskáját.

Maléter bejelentette, hogy ezen a tárgyaláson már mint honvédelmi miniszter és vezérőrnagy vesz részt. („Honvédelmi miniszter Janza Károly helyett, a vezérőrnaggyá előléptetett, magát továbbra is kommunistának tartó Maléter Pál lett.”) ⁹⁶ Elmondta, hogy a „parlamentben már értesültek arról, hogy Zsukov marsall páncélosai az ország összes repülőterét megszállták, megakadályozták a polgári légiforgalmat (amely a nyugatról jövő segélyszállítmányok miatta volt fontos) és a főváros körül egy erős szovjet katonai gyűrűt húztak. Ezekben az órákban bevetési parancsot várva Szolnoktól Ceglédig álltak a legmodernebb szovjet páncélosok oly sűrűn, hogy harckocsi harckocsit ért. (Maléter is tudott ezekről a páncélos erőkről! Kilián-beli eligazításán tisztjei aggódó kérdéseire ezeket mondta: „A Szovjetunió máris akkora katonai erővel rendelkezik Magyarországon, hogy nagymértékben meghaladja azt, ami egy esetleges ellenünk irányuló akcióhoz szükséges. A szovjet hadosztályok felvonulása a Nyugatnak szól, valószínű a szuezi események miatt akarnak erőt demonstrálni. Számunkra a legfontosabb, hogy a fegyvernyugvást ne szegjük meg. Egy ilyen ballépés beláthatatlan következményekkel járna.”) ⁹⁷

Tehát Gosztonyit idézve ez volt ezen a tárgyaláson is a forradalom honvédelmi miniszterének az álláspontja. Megkérdeztem, hogy ha valóban a Nyugatnak szól ez a hatalmas ellenséges csapatmozgás, miért foglalták el a repülőtereket és miért kerítették be a fővárost? Elmondtam, hogy „egyes forradalmi vezetők” szerint az új orosz egységek azért jöttek hazánk területére, hogy a régi megmaradt egységek kivonulását biztosítsák. Viselkedésük és csapatmozgásuk azonban támadó szándékra utal és ennek kivédésére semmiféle intézkedés nem történt. Miért? Azt kértem Malétertől, — mint a forradalom honvédelmi miniszterétől, — hogy adja ki a parancsot a magyar hadseregnek, mely szerint minden katona egyénileg jöjjön Budapestre. A gyalogos a puskájával, a tüzér a lövegével, a páncélos a tankjával. Budapestet kell megvédenünk egy esetleges támadás esetén, mert amíg Budapest szabad, az egész ország szabad! Amennyiben Budapestet elfoglalják az oroszok, minden elveszett. Tehát Budapest megvédése az első és legfontosabb feladatunk. Nekünk nincs támadó szándékunk, de a védekezésre való felkészülés elmulasztásáért valakinek egyszer még felelnie kell. Még most sem késő, ha egy ilyen parancs ma este kimenne, s ezt a honvédelmi miniszter küldi. Az orosz egységek állása szerint magyar csapatmozgásokra valószínű nincs már

lehetőség. Azonban egyénileg még most is be lehet hozni a fővárosba egy olyan katonai erőt, amely vissza tudja verni az esetleges orosz támadást.

Nagy vita következett, melyben a vélemények megoszlottak. Maléter arra hivatkozott, hogy egy ilyen parancsot az oroszok provokációnak tekintenének, amit nekünk minden körülmények között el kell kerülni. Másnap megkezdődnek a tárgyalások a szovjet csapatok kivonulásáról, és ezekre a tárgyalásokra nem akar egy ilyen provokációval elmenni.

Megkérdeztem, hogy ő nem tartja provokációnak az orosz hadmozdulatokat? Vagy szerinte bennünket és az országot provokálni lehet ezzel és mi még csak nem is védekezhetünk? Ha nincsen támadó szándéka ennek a hatalmas orosz páncélos és gyalog-sági haderőnek, akkor a honvédelmi miniszter parancsát nem tekintik provokációnak. Ha pedig támadó szándékkal kerítették be a fővárost és szállták meg a repülőtereket, akkor nem attól kell féljünk, hogy provokálhatjuk az oroszokat, hanem attól kell rettegünk, hogy mikor adják ki a támadási parancsot ellenünk! Mi, — a felkelők kivívtuk a forradalom győzelmét, az ÁVO és az akkori orosz csapatok ellen. Ha azonban ez a hatalmas túlerő támadásra indul és mi megint magunkra maradunk, akkor Budapest lerohanását talán órák, de legjobb esetben egy-két nap alatt befejezett ténynek könyvelhetik el. Az biztos, hogy ameddig tehetjük, mi ellenállunk. Ha a magyar Hadsereg és a Rendőrség csatlakozik Budapest védelméhez, akkor együttes erővel talán megvédehetjük a fővárost még a sokszoros túlerővel szemben is. Ha nem akkor valóban imádkozhatunk, hogy ne támadjanak az oroszok.

Maléter azt válaszolta, hogy én mint civil, nem értek a katonai dolgokhoz és értesüléseim nagyon egyoldalúak. Azonban, hogy megnyugtasson, felteszi szavazásra az én javaslatom, amely felett katonai szakemberek döntenek.

A Moszkvában képzett tisztek és tábornokok közül hárman nekem adtak igazat. Négyen azonban Maléterhez csatlakoztak, akik a szovjet csapatok provokálásának tekintették egy ilyen parancs kiadását. Bízta a szovjet hadvezetőség ígéreteiben és a forradalom sorsát rájuk hagyták. Ezzel ennek a tárgyalásnak is eredménytelenül lett vége.

96. Gosztonyi Péter, A magyar forradalom története, 142, 2

97. Gosztonyi Péter, A magyar forradalom története, 144, 3

Mégis Gosztanyi 1981-ben megjelent könyvében ez olvasható: „A forradalomnak számos hőse volt, közöttük nem kevés honvédtiszt is. A legnevesebb közülük a 39 éves páncélos ezredes, Maléter Pál volt, aki október 25-étől kezdve, katonái élén a Kilián György laktanyában harcolt. Ez az épületcsoport az Üllői út és a Nagykörút kereszteződésénél, egy stratégiailag fontos csomóponton, napokon keresztül állta — a Corvin-közi felkelőkkel együtt — a szovjet páncélosok támadását. Maléter november 1-én a honvédelmi miniszter helyettese lett, egy nappal később pedig Janza utódként, honvédelmi miniszter. Ezzel egyidőben az Elnöki Tanács Maléter ezredest, érdemei elismeréséül vezérőrnaggyá nevezte ki.”⁹⁸ Szeretném tudni hogy mi készítette Gosztonyit erre a 100%-os valótlanság leírására. Hiszen ő, mint a Kilián laktanya alhadnagya tudja az igazságot. Szeretném tőle megkérdezni, hogy ő, vagy Maléter mikor és hol lőtt a támadó orosz tankokra vagy gyalogságra október 24-e és október 28-a között?!

A corvinisták, amennyire az adott körülmények között lehetett, felkészültek az újabb támadásra. Már előzőleg, a szervezés során olyan parancsnokokat állítottunk minden csoport és egység élére, akik harcedzett szabadságharcosok voltak és akikben teljes volt a bizalmunk. Tudtuk, hogy ezek a parancsnokok, egy újabb támadás esetén éppen úgy megállják a helyüket, mint ahogy helytálltak a forradalom alatt. A páncélos egységnek már október 28-tól megvolt a parancsnoka. Falábú Jancsi lett a tüzérek parancsnoka, egy híradós hadnagy pedig az őrparancsnok. A felderítő és hírszerző csoport parancsnoka egy orvostanhallgató lett, aki jól beszélt oroszul is.

Közöttünk, bajtársak között, teljes volt a bizalom és nem volt szükség arra, hogy bármit is eltitkoljunk egymás elől. Sokszor összehívtuk a parancsnokokat, akik beszámoltak munkájukról és mi is tájékoztattuk őket a helyzet alakulásáról. Felkészítettük őket is és a harcosokat is egy újabb esetleges orosz támadásra. Gondoskodtunk arról, hogy a raktárban megfelelő mennyiségű fegyver és lőszer legyen. A szervezés során hozzánk csatlakozott csoportok parancsnokaival többször tartottunk megbeszéléseket, ahol ők is elmondták a csoportjukban uralkodó helyzetet és mi is tájékoztattuk őket. Amennyire tőlünk telt, segítettük ezeket a csoportokat, mert bajtársak voltak és tudtuk, hogy szükség esetén számíthatunk rájuk. Sőt, most már azt is tudtuk, hogy a jelen körülményei között csakis rájuk számíthatunk. (24. kép)

24. kép.
Keménykalapos és tarisznyás öreg. Apa és fia.

November 2-án este a magyar hadsereg vezetőivel megtartott eredménytelen tárgyalás után, ismét összehívtam a Corvin köz és a hozzánk csatlakozott csoportok parancsnokait. miután elmondtam a fejleményeket, többen voltak akik végezni akartak Maléterrel. Határozott fellépésre volt szükség, hogy ezt megakadályozzam és azzal csendesítettem le bajtársaimat, hogy ez is egy vádpont lesz ellene akkor, amikor a bíróság előtt felel majd tetteiért.

Király Béla is nagyon jól ismerte a viszonyt a corvinisták és a Kilián „hős védője” Maléter Pál között, hiszen ezt könyvében is megemlíti:

„Több szabadságharcos képviselő tiltakozott az ellen, hogy a Kilián laktanyában tartsuk a gyűlést. Nekik a laktanya nem az ellenállást, hanem — legalább is a forradalom első véres napjaiban — az elnyomás szimbóluma lett. Nem felejtették, hogy onnan Maléter ezredes parancsára a szabadságharcosokra lőttek. Kopor-

98. Gosztanyi Péter, A magyar forradalom története, 107, 3

sók sorára volt szükség — figyelmeztettek engem —, hogy a fegyverszünet alatt a Kilián laktanya áldozatait eltemessék.”⁹⁹

Tehát azt kaptuk Malétertől, ami — az igazi szabadságharcosok szerint várható volt ezen az értekezleten is. A tárgyaláson résztvett többi főtiszt és tábornok viselkedése és Maléter melletti szavazása is könnyen magyarázható. Ebből az egész társaságból csak Malétert végezték ki. Kettőt hosszabb börtönbüntetésre ítélték Kádárék és kidobták őket a Néphadseregből. Egyet rövid börtönbüntetésre ítélték. A másik három azonban megmaradt az új Néphadsereg tábornokának, mert hűségesen szolgálták Moszkvát és az orosz érdekeket, sohasem voltak mellettünk. Ezekkel a Moszkvában képzett tábornokokkal és tisztekkel szavaztatott Maléter egy olyan kérdésben, amelynek eredménye megkönnyítette az oroszoknak Budapets lerohanását. Azt, ami ezen a tárgyaláson, november 2-án a Corvin köz parancsnoki irodájában történt, nem lehet sem ostobaságnak, sem gyávaságnak nevezni. Ez hazaárulás volt.

99. Király Béla. Az első háború szoc. országok között, 39, 2

November 3

Éppen úgy, mint az előző napokban, szintén fontos események játszódtak le a Corvin közben. Az újságírók már régen ostromoltak bennünket, azonban soha senki nem fogadta őket a Corvinban. Az őrség azzal az utasítással lett ellátva, hogy az újságírókkal majd akkor beszélünk, amikor az oroszok elhagyták Magyarországot. A fényképezést is, amennyire lehetett letiltottuk. Ennek tulajdonképpen az volt az oka, hogy nem akartuk reszkirozni az esetleges kémek, ellenséges megfigyelők beeresztését a Corvinba. Semmiféle tájékoztatást nem akartunk adni a magyar szabadság és függetlenség ellenségeinek. Bizalmatlanok voltunk.

Az események fejlődése azonban arra kényszerített bennünket, hogy ezen az állásponton változtassunk. Szabó, Erdős, Jutka, Doki és a törzsnek majdnem minden tagja arra kértek, hogy mondjam el az újságíróknak a helyzetet, mert csakis így tudjuk kivédeni a hazaárulók akna munkáját. Hiába nyertük meg a forradalmat, ha a kormány által kinevezett forradalmi vezérek és a maguk köré csoportosított szovjet zsoldosok elárulnak bennünket. Ha az a hatalmas orosz haderő támadásra indul, mi már úgysem tudjuk megállítani őket, mert a hadsereg nincs velünk és ügylátszik, megint magunkra maradunk. Most már bizonyított tény, hogy a hadseregre — vezetői miatt — nem számíthatunk. Ezt viszont tudatni kell a nemzettel, az ország népével, mert ha ezt nem tesszük, cinkosává válunk ezeknek az árulóknak.

Elfogadtam érvelésüket és a kora délutáni órákban négy újságíró jött be a Corvin köz parancsnoki irodájába, ahol Doki Szabó, Jutka, Zsuzsa és én fogadtuk őket. Elmondtuk nekik a tényeket, az újságírók azonban nem akartak hinni nekünk. Ők úgy tudták, hogy Maléter forradalmi tevékenysége miatt lett Honvédelmi miniszter, és állításainkat elképzelhetetlennek tartották. Mi azon-